

Tuomo Hunnako

**Työsuojelun toimintaohjelman ja pelastussuunnitelman
laatiminen ikkuna- ja ovitehtaalle**

Vilero Oy

Opinnäytetyö

Kevät 2010

Tekniikan yksikkö

Puutekniikka

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Tekniikan yksikkö
Koulutusohjelma: Puutekniikan koulutusohjelma

Tekijä: Tuomo Hunnako

Työn nimi: Työsuojeluntoimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laatiminen
ikkuna- ja ovitehtaalle

Ohjaaja: Heikki Heiskanen

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 43

Liitteiden lukumäärä: 5

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda yritykselle toimiva työsuojelun toimintaohjelma ja pelastussuunnitelma, jotka tulevat yritykselle käyttöön. Työn tavoitteena on luoda kokonaisuudeltaan kattava työ työturvallisuuslain määrittämistä työnantajan velvollisuuksista työpaikalla.

Toimenpiteinä tavoitteiden saavuttamiseen ovat mm. kirjallisuuteen tutustuminen ja yrityksen ongelmakohtien, vaarojen ja riskien selvitys sekä niiden perusteella työsuojeluntoimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laadinta. Muita toimenpiteitä ovat mm. keskustelut työnantajan ja työntekijöiden kanssa työturvallisuudesta, toimintaohjelmasta ja vaarojen ja riskien arvioinnista.

Toiminta- ja pelastussuunnitelman teossa tulee suorittaa myös vaarojen ja riskien arviointi pohjustuksena työsuojelun toimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laatimiselle. Opinnäytetyön kirjallisuusosassa keskitytään työturvallisuuslain määrittämiin työnantajan velvollisuuksiin.

Kokeellisessa osassa selvitetään yrityksen nykyisen työsuojelun toimintaohjelman ja pelastussuunnitelman tilanne, vaarojen ja riskien arvioinnin tarve, työsuojelun toimintaohjelman sisältö ja kuinka tällainen ohjelma luodaan.

Tuloksissa ja tulosten tarkastelussa käydään lävitse työsuojelun toimintaohjelman laatimisen ja sitä edeltäneen vaarojen ja riskien arvioinnin, sekä pelastussuunnitelman laatimisen vaiheet.

Asiasanat: työturvallisuus, työsuojelu, pelastussuunnitelmat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Technology

Degree programme: Wood Technology

Author: Tuomo Hunnako

Title of the thesis: Occupational health and safety program and emergency plan for the window and door factory

Supervisor: Heikki Heiskanen

Year: 2010

Number of pages:

Number of appendices:

The purpose was to create an operating health and safety program and emergency plan for a company. The goal was to create a fully comprehensive work, determining the employer's responsibilities in the workplace.

Measures to achieve the objectives were, inter alia, studying literature and the company's problem areas, the hazards and risks, and devising the occupational health and safety program and emergency plan. Other measures included, inter alia, the discussions with the employer and employees about safety, operational program, and hazard and risk assessment.

Operating and emergency plan-making also carry out a hazard and risk assessment platform for the occupational safety and health program, and a preparation of emergency plans. The literature part of the thesis focuses on the obligations of the employer, as defined in Occupational Safety and Health.

The experimental part contains an emergency plan and its need for situation assessment and how such a program will be created.

In discussion, I go through the drawing up of the occupational safety and health action plan, and the hazards and risk assessment.

Keywords: occupational safety, health and safety, emergency plans

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Työn tausta.....	6
1.2	Työn tavoitteet	6
1.3	Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseen.....	6
1.4	Vilero Oy	7
2	KIRJALLISUUSOSA	8
2.1	Työsuojelu ja -turvallisuus	8
2.1.1	Työsuojelun lähtökohta	8
2.1.2	Yleiset työsuojeluperiaatteet	9
2.1.3	Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite	10
2.1.4	Työnantajan sijaisen asettaminen ja asema	12
2.1.5	Jatkuva tarkkailu ja vaarojen tunnistus.....	13
2.1.6	Asiantuntijoiden käyttö vaarojen tunnistamisessa.....	15
2.1.7	Arvioinnin muoto ja ajan tasalla pito	16
2.1.8	Suunnittelun merkitys ja tavoitteet	17
2.1.9	Työntekijöiden perehdyttäminen	19
2.1.10	Henkilösuojainten ja apuvälineiden käyttö.....	20
2.2	Työsuojelun toimintaohjelma.....	22
2.2.1	Työsuojelun toimintaohjelman tavoitteet.....	22
2.2.2	Työsuojelun toimintaohjelman sisältö.....	22
2.2.3	Työsuojelun toimintaohjelman muoto	24
2.3	Pelastussuunnitelma.....	25
2.3.1	Pelastussuunnitelman tavoitteet.....	25
2.3.2	Pelastussuunnitelman tarkoitus ja sisältö	25
3	KOKEELLINEN OSA	27
3.1	Työnsuojelun toimintaohjelman laatiminen	27
3.1.1	Työsuojelun toimintaohjelman nykytilanne kohdeyrityksessä	27
3.1.2	Vaarojen ja riskien arviointi	27

3.1.3 Työsuojelun toimintaohjelman sisältö.....	27
3.1.4 Työsuojelun toimintaohjelman laadinta.....	28
3.2 Pelastussuunnitelman laatiminen.....	28
3.2.1 Pelastussuunnitelman nykytila Vilerö Oy:ssä.....	28
3.2.2 Riskien arviointi.....	29
3.2.3 Pelastussuunnitelman sisältö.....	29
4 TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELO.....	31
4.1 Työsuojelun toimintaohjelma.....	31
4.1.1 Vaarojen ja riskien arviointi.....	31
4.1.2 Työsuojelun toimintaohjelman laadinta.....	33
4.2 Pelastussuunnitelma.....	33
4.2.1 Pelastussuunnitelman suunnittelu.....	33
4.2.2 Pelastussuunnitelman rakenne.....	34
4.2.3 Pelastussuunnitelman laadinta.....	34
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	36
6 YHTEENVETO.....	38
LÄHTEET.....	42
LIITTEET.....	43

1 JOHDANTO

1.1 Työn tausta

Vilero Oy:llä oli tarve saada työsuojelun toimintaohjelma päivitettyä vastaamaan tehtaan nykyistä luonnetta ja laitteistoa. Toisena selvitettävänä asiana tuli esille pelastussuunnitelman laatiminen yritykseen. Pelastussuunnitelman laadinta on yritykselle myös tärkeä asia, vaikka yrityksen henkilömäärä ei vielä velvoittaisikaan suunnitelman laadintaan. Toimintasuunnitelman ja pelastussuunnitelman teossa tulee suorittaa myös vaarojen ja riskien arviointi pohjustuksena toimintaohjelman pelastussuunnitelman laatimiselle.

1.2 Työn tavoitteet

Työn tavoitteena on luoda kokonaisuudeltaan kattava työ työturvallisuuslain määrittämistä työnantajan velvollisuuksista työpaikalla ja laatia yritykselle työsuojelun toimintaohjelma sekä pelastussuunnitelma.

1.3 Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseen

Toimenpiteinä tavoitteiden saavuttamiseen ovat mm. kirjallisuuteen tutustuminen sekä yrityksen ongelmakohtien, vaarojen ja riskien selvitys sekä niiden perusteella työsuojeluntoimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laadinta. Toimenpiteitä ovat mm. keskustelut työnantajan ja työntekijöiden kanssa työturvallisuudesta, toimintaohjelmasta ja pelastussuunnitelmasta sekä vaarojen ja riskien arvioinnista. Näiden keskusteluiden avulla hankitaan kokemusperäistä tietoa yrityksessä vallitsevista olosuhteista. Opinnäytetyön kirjallisuusosassa keskitytään

työturvallisuuslain määrittämiin työnantajan velvollisuuksiin, työsuojelun toimintaohjelmaan sekä pelastussuunnitelmaan.

1.4 VilerO Oy

VilerO Oy on perustettu vuonna 2008. VilerO Oy valmistaa massiivipuisia ikkunoita ja ovia mittatilaustyönä sekä saunan lasiovia. Raaka-aineena käytetään vain suomalaista, tarkkaan valittua puuta, pääasiassa kuusta, mäntyä ja koivua. Yritys työllistää tällä hetkellä 6 työntekijää joista 1 on toimihenkilö. Toimitusjohtajana toimii Jukka Vähämäki. Yrityksen liikevaihto on n. 0,5 miljoonaa euroa. Yrityksen tavoitteena on vakiinnuttaa asemansa yhtenä puusepänteollisuuden yrityksistä ja yrityksen vahvuutena on ns. vanhanajan puusepäntaitojen hallinta. VilerO Oy:n asiakaskunta koostuu pääasiassa yksityisistä rakentajista ja remontoijista. VilerO Oy:n strategia on tuottaa lähes mitä vain mittatilaustyönä. Yritys pyrkii kehittymään tulevaisuudessa uusimalla konekantaan automatisoidummaksi ja nykypäivän vaatimuksia vastaavaksi.

2 KIRJALLISUUSOSA

2.1 Työsuojelu ja -turvallisuus

2.1.1 Työsuojelun lähtökohta

Työturvallisuuslain tavoitteena on korostaa työpaikkojen järjestelmällistä, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä toimintaa työntekijöiden työturvallisuuteen ja työterveyteen vaikuttavissa asioissa. Toimintatapoja pyritään ohjaamaan siten, että työntekijöiden turvallisuus ja terveys sekä hyvät työolosuhteet asetetaan yhdeksi työnantajana toimivan yrityksen tai laitoksen toiminnan perusteeksi. Huomion kiinnittäminen yksittäisiin työpaikan vaara- ja haittatekijöihin ei ole hyväksyttävä tapa hoitaa työsuojelua. Yksittäisten vaara- ja haittatekijöiden sijasta on hyvä käyttää kokonaisvaltaista turvallisuuden hallintaa. Turvallisuusajattelu on tarpeen kytkeä osaksi työnantajana toimivan yrityksen tai julkisyhteisön koko toimintaa ja johtamis- tai hallintojärjestelmää. Tällöin työsuojelu omaksutaan osaksi työnantajan toimintaa kaikilla organisaation osa-alueilla. (Siiki 2002, 29.)

Turvallisuuden hallintaan tai turvallisuusjohtamiseen perustuva ajattelutapa, johon työturvallisuuslaki perustuu, korostaa työnantajan velvollisuuksia ja vastuuta huolehtia työn ja työympäristön turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Työpaikoilla on mietittävä toimintatapoja, joilla varmistetaan työntekijöiden turvallisuus ja terveys niin, että työturvallisuuslain asettamat vaatimukset täyttyvät. (Siiki 2002, 29.)

Työturvallisuuslailla ohjataan työpaikkoja luomaan positiivinen turvallisuuskulttuuri ja kehittämään työpaikalle parhaiten sopiva turvallisuusjärjestelmä. Toiminnan keskeisiin osiin kuuluu muun muassa työsuojelun toimintaohjelma, joka voidaan käsittää joko yleisluontoisena toimintapolitiikkana tai yksityiskohtaisena

toimintaohjelmana. Elementteihin kuuluu myös työympäristön tilan jatkuva tarkkailu, haitta- ja vaaratekijöiden tunnistaminen ja selvittäminen sekä niiden poistaminen, riskien arviointi, vaara- ja haittatekijöitä koskevan selvityksen hallussa pito ja ajan tasalla pitäminen sekä työntekijöille annettava riittävä perehdytys työhön. (Siiki 2002, 29.)

Työnantajan yleisiä velvollisuuksia ei tule käsitellä yksittäisinä asioina, vaan niitä tulee käsitellä yhtenä isona prosessina, jossa työnantaja seuraa jatkuvasti työympäristön ja työyhteisön tilaa. Turvallisuusjohtamisen ajatukset on syytä pitää mielessä silloinkin, kun sovelletaan käytäntöön työturvallisuuslaissa erikseen mainittuja työpaikan haitta- ja vaaratekijöitä, kuten väkivallan uhan torjuntaa, yksintyöskentelyn vaarojen ja häirinnän estämistä, kemialliset ja biologiset ja fysikaalisia vaaratekijöitä sekä koneiden turvallisuutta. Näiden vaatimusten soveltaminen käytäntöön on aina yhteydessä työnantajan yleisiin velvollisuuksiin, kuten työolosuhteiden tarkkailuun, työpaikan ja työn vaarojen tunnistamiseen ja niiden arviointiin. (Siiki 2002, 30.)

Työnantaja voi itse valita työpaikalle sopivat tavat, joilla toteutetaan yllä mainittujen turvallisuuden hallinnan tavoitteita. Tarkoitus on, että turvallisuusjohtaminen sovitetaan kunkin työnantajan omiin yksilöllisiin rakenteellisiin ja toiminnallisiin tarpeisiin. Tällöin saadaan aikaan yrityksen koon ja toimialan sekä muut yksilölliset seikat huomioon ottava ratkaisu. (Siiki 2002, 30.)

2.1.2 Yleiset työsuojeluperiaatteet

Työnantajan velvollisuus on huolehtia, että työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden kannalta tärkeät toimenpiteet toteutetaan työpaikalla. Työnantajan tulee suunnitella, valita ja mitoittaa sekä toteuttaa työolosuhteiden parantamistoimenpiteet noudattaen työturvallisuuden peruseriaatteita. Näitä ovat mm. vaara- ja haittatekijöiden syntymisen estäminen, vaara- ja haittatekijöiden poisto tai korvaus vähemmän vaarallisilla tai haitallisilla, ensisijaisesti työpaikalla toteutetaan yleiset työsuojelutoimenpiteet ja toissijaisesti henkilökohtaisesti

vaikuttavat toimenpiteet sekä tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehitys on otettava huomioon. (Siiki 2002, 34.)

Vaara- ja haittatekijöiden syntymisen estämisellä tarkoitetaan sitä, että työolosuhteiden suunnittelulla pyritään poistamaan mahdolliset vaara- ja haittatekijät jo ennen niiden syntymistä. Jos tässä kuitenkin epäonnistutaan, vaara- ja haittatekijät on poistettava tai korvattava vähemmän vaarallisilla tai haitallisilla keinoilla. Yleisten toimenpiteiden ensisijaisuudella tarkoitetaan sitä, että yksilökohtaiset henkilönsuojaimet eivät voi olla ensisijainen vaara- ja haittatekijöiden torjuntakeino. Ensisijaisesti ilmenevät vaarat tai haitat on pyrittävä estämään rakenteellisin keinoin, esimerkiksi meluavan koneen melutasoa on pyrittävä laskemaan ennen toissijaisia keinoja, kuten kuulosuojainten käyttö. (Siiki 2002, 34- 35.)

Tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehittyessä tulee myös turvallisuuden tasoa päivittää, sillä turvallisuuden taso ei voi olla pysyvästi riittävä. Lainsäädäntö velvoittaa työnantajan seuraamaan ja kehittämään työolosuhteiden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Tekniikan keinoilla tarkoitetaan myös työn ja tuotannon järjestelyjä esimerkiksi ergonomisen, työpsykologisen tai työ sosiologisen tutkimus- ja kehitystyön pohjalta. (Siiki 2002, 35.)

2.1.3 Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite

Työnantajalla on yleinen velvollisuus huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijöiden henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. (Siiki 2002, 32.)

Työnantajien velvollisuuksiin liittyvä perussäännös sisältyy työturvallisuuslakiin. Velvoite on yleinen ja luonteeltaan laaja-alainen. Yleisestä huolehtimisvelvoitteesta seuraavat työturvallisuusvaatimukset ovat erilaisia eri työaloilla ja työtehtävissä. Näistä seikoista riippuen velvoite sisältää asioiden

huomioon ottamista mm. työhön liittyvistä seikoista, työympäristöön vaikuttavista seikoista, muihin työpaikan olosuhteisiin liittyvistä seikoista ja työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvistä seikoista. Huolehtimisvelvoitteen tärkein sisältö on se, että työnantajalla on velvollisuus huolehtia työn, työympäristön, opetuksen, ohjauksen ja muiden velvoitteiden suunnittelu ja toteutus siten, että työntekijän turvallisuus ja terveys eivät vaarannu. (Siiki 2002, 32.)

Työnantajan velvoitteet on rajattu siten, että työnantajan tulee huolehtia niistä seikoista, jotka ovat työturvallisuuden kannalta ennalta arvattavissa ja joihin työnantajalla on mahdollisuus työn ja työolosuhteiden kautta vaikuttaa. Epätavalliset ennalta arvaamattomat tapaukset, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, jäävät yleisen huolehtimisvelvoitteen ulkopuolelle, kuten myös tapaukset, joissa seurauksia ei voi välttää kaikista varotoimista huolimatta. (Siiki 2002, 33.)

Huolehtimisvelvoitteen keskeisin osa on se, että työpaikan haitta- ja vaaratekijät on tunnistettu, selvitetty ja arvioitu riittävällä tarkkuudella ja asiantuntevasti. Jos selvityksen perusteella vaaran uhka on suurempi kuin työntekijöiden turvallisuudesta huolehtiminen edellyttää, turvallisuustoimia on täydennettävä. (Siiki 2002, 33.)

Käytännössä huolehtimisvelvoitteen sisältö on huomattavasti laajempi, sillä huolehtimisvelvoitteen lisäksi turvallisuutta säätelee työturvallisuuslakia alempana olevat yksityiskohtaisemmat turvallisuussäännökset. Työnantajalta vaadittavat vähimmäistoimenpiteet määräytyvät pääosin näiden säännösten perusteella. (Siiki 2002, 33.)

Yksityiskohtaisempi sääntely antaa työnantajalle mahdollisuuden nähdä suoraan säännöksissä vaaditut huolehtimisvelvoitteeseen kuuluvat asiat, jolloin periaatteessa lainsäätäjä on tehnyt vaarojen arvioinnin työnantajan puolesta. Työnantajalle jää tällöin velvollisuus huolehtia sellaisista vaarojen arvioinneista, jotka ovat tavallisuudesta poikkeavia. Jos työnantaja alittaa annetun vaatimustason, työnantaja rikkoo huolehtimisvelvoitetta eli ottaa ns. kiellettyjä riskejä. Täsmällisesti säädettyjen toimenpiteiden tekeminen tarkoittaa yleensä sitä,

että työnantaja on täyttänyt huolehtimisvelvollisuutensa. (Siiki 2002, 33.)

Säännökset eivät ole aina yksityiskohtaisia, vaan niissä on jonkin verran väljyyttä, jolloin työnantajan vastuu huolehtia työpaikan turvallisuudesta kasvaa. Tällöin työnantajan tulee hankkia riittävä tieto työpaikalle tunnusomaisista asioista ja soveltaa saatuja tietoja niin, että vaara- ja haittatekijät ovat eliminoitavissa. Tämä edellyttää järjestelmällistä toimintojen organisointia, jolla varmistetaan se, että työnantaja huomioi riittävällä tarkkuudella työympäristön valvonnan, yleisten työsuojeluperiaatteiden huomioon ottamisen, vaara- ja haittatekijöiden tunnistamisen ja poistamisen sekä jäljelle jäävien vaarojen merkityksen arvioimisen työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden kannalta. (Siiki 2002, 34.)

2.1.4 Työnantajan sijaisen asettaminen ja asema

Henkilöä, joka toimii työnantajan asettamana edustajana työturvallisuuslain edellyttämissä työnantajan tehtävissä, kutsutaan työnantajan sijaiseksi. Työnantajan sijainen on yleensä esimiesasemassa jollakin työnantajan organisaation tasolla. Hänellä on myös oikeudellinen vastuu niistä tehtävistä, jotka kuuluvat hänen velvollisuuksiinsa. (Siiki 2002, 31.)

Työnantajan sijaisena toimivan henkilön, joka toimii vastaamassa työturvallisuuslaissa työnantajan velvollisuuksiksi määriteltyjä tehtäviä, on saatava riittävä tarkkuus hänelle kuuluvista velvollisuuksista jo mielellään ennen työtehtävään asettamista. Tähän vaikuttaa mm. työnantajan toimiala, työn tai toiminnan luonne ja työpaikan koko. (Siiki 2002, 31.)

Työnantajan on huolehdittava siitä, että sijaisena toimiva henkilö on riittävän pätevä ja että sijaisena toimiva henkilö saa riittävän perehdytyksen tehtäviinsä. Pätevyyteen luetaan ammatillisen osaamisen lisäksi työsuojeluasioiden tuntemus kyseessä olevassa työssä. Sijaisella tulee olla riittävät toimivaltuudet hoitaa hänelle kuuluvat tehtävät. Työsuojeluun liittyvien tehtävien määrä tulee ottaa huomioon tehtävien järjestämisessä siten, että ne ovat oikeassa suhteessa hänen

toimintamahdollisuuksien, ammattitaitonsa ja kokemuksensa. (Siiki 2002, 31.)

Työnantajan sijaisen toimenkuvan ja toimivaltuuksien selkeällä järjestämisellä pyritään ehkäisemään organisaation puutteista ja epäselvyyksistä johtuvia vaaratilanteita ja tapaturmia. Sen lisäksi asialla on merkitystä etenkin silloin, kun tapaturman sattumisen jälkeen tai työpaikalla lain vastaisen tilan vuoksi joudutaan arvioimaan syyllisyyskysymyksiä. (Siiki 2002, 31.)

2.1.5 Jatkuva tarkkailu ja vaarojen tunnistus

Jatkuvalla tarkkailulla pyritään siihen, että työnantaja on selvillä ja tietoinen työssä ja työpaikalla olevista työntekijöiden turvallisuudelle tai terveydelle vaaraa tai haittaa aiheuttavista asioista. Työnantajan on otettava huomioon työn ja toiminnan luonne, kun haitta- ja vaaratekijöitä tunnistetaan. Tämä vaatii riittävän järjestelmällistä selvitystä ja tunnistamista työpaikalla. Selvitettäviä ja tunnistettavia asioita ovat mm. työstä, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista johtuvat tekijät. Jos näissä tapahtuvia ongelmakohtia ei kyetä poistamaan, työnantajalta edellytetään aktiivista toimintavelvollisuutta, jolloin työnantajan on suoritettava riskien arviointi. Riskien arvioinnissa selvinneet ongelmakohdat ovat tällöin työnantajan vastuulla. (Siiki 2002, 38.)

Kaikki potentiaaliset vaara- ja haittatekijät tulee käydä lävitse riittävällä tarkkuudella työpaikalla. Toiminnan tulee olla suunnitelmallista ja jatkuvaa. Riskien arvioinnin perusteella tulee työsuojeluperiaatteet huomioon ottaen poistaa havaitut haitta- ja vaaratekijät siinä määrin kuin mahdollista. Niitä haitta- ja vaaratekijöitä, joita ei voi poistaa täytyy pyrkiä vähentämään mahdollisemman alhaiselle tasolle tai vähintään lain vaatimiin rajoihin saakka. Koska kaikkia riskejä ei voida poistaa, kaikki työpaikan vaara- ja riskitekijät tulee tunnistaa. Laittomia vaara- ja riskitekijöitä ei kuitenkaan saa työpaikalla olla, ja jos on, niin ne on välittömästi poistettava. (Siiki 2002, 38.)

Kaikilla työnantajilla riippumatta toimialasta tai työntekijöiden määrästä on

velvollisuus selvittää, tunnistaa ja arvioida työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle aiheutuvat haitat ja vaarat. Menettelytavat määräytyvät työnantajan toimialan, toiminnan luonteen, työpaikan koon ja muiden erityispiirteiden mukaan. Laki ei kuitenkaan määritä tälle pakollista toimintatapaa. Työnantaja voi valita parhaiten työpaikalle soveltuvat tavat. Vaarojen arviointi on hyvä apuväline turvallisemman ja terveellisemmän työympäristön aikaansaamiseksi. (Siiki 2002, 38.)

Työnantaja tekee vaarojen merkityksen arvioinnin ja päätökset niiden poistamisesta aina omalla vastuullaan. Vaarojen merkityksen arvioinnin rajojen asettaminen ei ole helppoa ainakaan silloin, kun vaadittava vähimmäistaso ei ilmene asiaa koskevista säädöksistä. Tällöin työnantajan on punnittava asiat tarkkaan ottaen huomioon olemassa olevien riskien laatu ja suuruusluokka, toimenpiteiden taloudelliset ja muut vaikutukset sekä toiminnan harjoittajan että yhteiskunnan kannalta. (Siiki 2002, 39.)

Osalla toimialoista voi olla valmiita alemmanasteisia säännöksiä, joilla varmistetaan työntekijän turvallisuus mm. vaarallisia aineita käsiteltäessä. Yksityiskohtaisempien ohjeiden puuttuessa vaarat arvioidaan työturvallisuuslain yleisten säännösten mukaan. (Siiki 2002, 39.)

Työturvallisuuslain edellyttämiä vaarojen arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja ovat esimerkiksi:

- tapaturmat ja muut terveyden menettämisen vaarat, jolloin huomio on kiinnitettävä niihin riskitekijöihin, jotka ovat ominaisia kyseiselle työlle, työpaikalle tai toimialalle. Riskitekijät voivat olla esimerkiksi työolosuhteista, työmenetelmistä, käytettävistä koneista tai kemikaaleista aiheutuvia tapaturman, ammattitaudin tai muun työperäisen sairauden uhkia. Uhat, jotka voivat syntyä työpaikan ergonomiasta, väkivallan uhasta, yksintyöskentelyn vaaroista tai lisääntymisterveydelle haitallisista asioista, täytyy myös ottaa huomioon.

- työn kuormitustekijät, jolloin työpaikan tai työn luonteesta johtuen terveydelle vaaralliset tai haitalliset kuormitustekijät voivat johtua muun muassa kiireestä, liiallisesta tietokuormituksesta tai liian kireistä aikatauluista. Tällöin on selvitettävä mahdolliset kuormitustekijät, jotka eivät ole työstä johtuvia, kuten häirintä, kiusaaminen ja muut ylimääräiset kuormitus ja haittatekijät.
- työntekijän ikä, sukupuoli, ammattitaito ja muut henkilökohtaiset edellytykset. Yleisen huolehtimisvelvollisuuden nojalla työnantajalla on velvollisuus ottaa huomioon työntekijän henkilökohtaiset edellytykset, jolloin työnantajan on selvitettävä työntekijän vaatimat erityistarpeet, kuten lisävalaistuksen tarve, työn järjestely, perehdyttäminen tai muut erityispiirteet. (Siiki 2002, 39.)

Muitakin tunnistamisen ja selvityksen sekä arvioinnin kohteita voi olla. Nämä asiat riippuvat työn ja toiminnan luonteesta ja työssä esiintyvistä haitta- ja vaaratekijöistä. (Siiki 2002, 39.)

2.1.6 Asiantuntijoiden käyttö vaarojen tunnistamisessa

Vaarojen tunnistaminen, selvittäminen ja arvioiminen on työnantajan tehtävä, sillä työnantajalla on oman toimintansa ja työpaikkansa osalta parhaat edellytykset siihen. Sellaisia tapauksia kuitenkin tulee, joissa tarvitaan erityistä asiantuntemusta ja työnantajan omat resurssit eivät ole riittävät tapauksen selvittämiseen. Tällöin työnantajan on käytettävä asiaan perehtynyttä ulkopuolista asiantuntijaa. (Siiki 2002, 40.)

Monesti helpoimpana ja luontevimpana asiantuntijatahona toimii työterveyshuolto. Työterveyshuollon tehtäviin kuuluu työn ja työolosuhteiden terveellisyyden ja turvallisuuden selvittäminen ja arviointi. Selvittäminen ja arviointi tapahtuvat toistuvien työpaikkakäynnein, jolloin otetaan huomioon työpaikalla olevat altistavat asiat, työn kuormittavuustekijät, työjärjestelyt sekä tapaturma- ja väkivaltavaaran

riskit. Työterveyshuollon tekemä selvitys on pidettävä työpaikalla kaikkien työntekijöiden nähtävissä. (Siiki 2002, 40- 41.)

Työterveyshuollon tekemä selvitys ei korvaa työnantajan velvoitteita työpaikalla. Työnantajalla säilyy velvollisuus tunnistaa ja selvittää samankaltaisia asioita kuin työterveyshuollon työpaikkaselvitys sisältää. Työterveyshuollon työpaikkaselvitystä kuitenkin voidaan käyttää apuna silloin, kun työnantaja tekee omaa selvitystään työpaikan vaaroista ja haittatekijöistä. (Siiki 2002, 41.)

Silloin kun käytetään muita kuin työterveyshuollon ammattihenkilöitä vaarojen tunnistamisessa ja arvioinneissa, työnantajan on varmistettava, että arvioinnin tekijällä on riittävä pätevyys kyseisen tehtävän suorittamiseen. (Siiki 2002, 41.)

Tällaisten ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemät selvitykset eivät kuitenkaan suoraan velvoita työnantajaa tekemään minkäänlaisia muutoksia eivätkä ulkopuoliset asiantuntijat voi tehdä päätöksiä toimenpiteisiin ryhtymisestä työnantajan puolesta. Työnantajan on tarkastettava selvityksen oikeellisuus ja sen jälkeen itsenäisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos tilanne niin vaatii. (Siiki 2002, 41.)

2.1.7 Arvioinnin muoto ja ajan tasalla pito

Työturvallisuuslain mukaan työnantajan velvollisuutena on tunnistaa, selvittää ja arvioida työstä ja työolosuhteista aiheutuvat vaara- ja haittatekijät. Sen perusteella työnantajalla tulee olla olemassa tämä selvitys. Tämän perusteella työnantajalla tulee olla tieto vaarojen arvioinnin tuloksesta eli työn vaaroista ja niiden merkityksestä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. (Siiki 2002, 41.)

Kuten edellä on mainittu, työnantajan ei tarvitse laatia vaarojen tunnistamista, selvitystä ja arviointia kirjallisessa tai muussa tietyssä muodossa. Selvitys voidaan laatia työpaikalle parhaiten soveltuvalla tavalla, mutta toimivin ratkaisu on tehdä kirjallinen selvitys. (Siiki 2002, 41.)

Jotta vaarojen tunnistaminen ja arvioiminen olisi jatkuvaa ja systemaattista, tulee työpaikan vaarojen selvitys ja arviointi tulla tarkistaa olosuhteiden muuttuessa ja muutoinkin pitää ajan tasalla. (Siiki 2002, 42.)

Työturvallisuuslakia alemmissä säännöksissä työnantaja voidaan velvoittaa laatimaan erityinen vaarojen arviointiasiakirja tai turvallisuusasiakirja kirjallisessa muodossa. Tällöin ohjeistus voidaan kohdentaa tietyille toimialalle ja tiettyihin töihin. (Siiki 2002, 42.)

Kirjallinen asiakirja vaarojen arvioinnista on tehtävä työssä jossa ollaan tai saatetaan olla tekemisissä kemiallisten tekijöiden kanssa. Melun ilmeneminen työpaikalla vaatii erillisen meluntorjuntaohjelman. Rakennustyötä varten on oltava olemassa suunnittelua ja valmistelua ohjaava turvallisuusasiakirja. Räjähdytystä varten on oltava olemassa räjäytyssuunnitelma. Näillä asiakirjoilla varmistetaan työn turvallisuus ja terveellisyys. (Siiki 2002, 42.)

2.1.8 Suunnittelun merkitys ja tavoitteet

Työturvallisuuslaki painottuu vaaratekijöiden ennakointiin ja tätä kautta vaarojen minimointiin. Suunnitelmallisella ennakkoinnilla ehkäistään riskien syntymistä jo ennen tilanteen alkamista. (Siiki 2002, s. 43.) Työn suunnittelussa ja mitoituksessa on pyrittävä tasapainottamaan työn henkisiä ja fyysisiä kuormituksia, jotta työ pysyy turvallisena ja mielekkäänä. (Siiki 2002, 45.)

Työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle haitallisten kuormitustekijöiden poistaminen tai vähentäminen pyritään tekemään jo työn suunnitteluvaiheessa. Työn haitallinen kuormitus voi olla fyysistä tai henkistä yli- tai alikuormittumista. Sitä aiheuttavat esimerkiksi työn määrä, kiire, liiallinen tietokuormitus tai matka- ja liikennetyössä tiukat toimitusajat ja aikataulut. (Siiki 2002, 45.)

Riittävällä suunnittelulla otetaan huomioon mahdolliset epäkohdat ja voidaan turvata työntekijöiden turvallisuus työpaikalla. Työpaikan työsuojelun taso riippuu

siitä, mitä valintoja tehdään tuotantomenetelmien, työvälineiden, laitteiden, työtilojen, työpisteiden ja koko työympäristön suunnittelussa. (Siiki 2002, 43.)

Työn suunnittelun ja mitoituksen lähtökohtana ovat yleiset suunnittelu ja mitoitusperiaatteet, joita kuitenkin ei sovelleta jokaisen yksittäisen työntekijän mukaan. Työnantajan tulee kuitenkin ottaa työntekijän henkilökohtaiset edellytykset huomioon yleisen huolehtimisvelvollisuuden mukaisesti. (Siiki 2002, 45.)

Kerralla hyvin suunniteltu lopputulos tulee työnantajalle edulliseksi, koska jälkikäteen tehdyt korjaukset tulevat yleensä kalliimmaksi, eikä optimaalista turvallisuuden tasoa voida edes välttämättä saavuttaa jälkeinpäin tehdyillä muutoksilla. Hyvin suunniteltu ja toiminnallisesti onnistunut työympäristö parantaa työn tuottavuutta ja siten työnantajayrityksen tulosta. (Siiki 2002, 43.)

Työturvallisuuslaissa työnantajalle kohdistettu suunnittelovelvoite velvoittaa työnantajan huomioimaan jo suunnitteluvaiheessa työympäristön rakenteiden, työtilojen, työ- tai tuotantomenetelmien ja työssä käytettävien koneiden ja laitteiden vaikutukset työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen ja niiden tarkoituksenmukaisuus tehtävään työhön. Tämä velvoite tulee ajankohtaiseksi silloin, kun työnantaja ryhtyy suunnittelemaan työpaikan tai työympäristön rakenteellisia muutoksia. Suunnittelu on oleellinen osa toimintaa kun suunnitellaan mm. ilmastoinnin, valaistuksen tai lämmityksen muutoksia. (Siiki 2002, 43.)

Työnantajan velvollisuus on suunnitella koneiden, työvälineiden tai tuotantoprosessien toiminta ja käyttö. Työnantajan on huomioitava suunnitteluvaiheessa vaikutukset työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen. Työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden kannalta on tärkeää, että suunnittelun kohde on aiottuun tarkoitukseen soveltuva. (Siiki 2002, 43.)

Työturvallisuuteen liittyvä suunnittelu edellyttää vaarojen arviointia. Tällaisessa arvioinnissa on otettava huomioon suunnittelun kohteen ja suoritettavan työn luonteen mukaisesti samat asiat kuin vaarojen arvioinnissa. Tavoitteena on

ongelmakohtien poisto mahdollisuuksien mukaan ja jäljelle jääneiden ongelma-kohtien minimointi. Suunnittelun kohteen tulee valmistuttuaan täyttää työturvallisuuslainsäädännön vaatimukset. Rakennusten ja toimitilojen suunnittelussa on myös otettava huomioon muut rakennusmääräykset ja ohjeistukset. (Siiki 2002, 44.)

Työnantajalla ei ole aina tarvittavia resursseja suunnittelun suorittamiseen. tällöin työnantajan on turvauduttava ulkopuolisen suunnittelijan apuun. Kun käytetään ulkopuolisen suunnittelijan palveluita, on varmistettava, että suunnittelija saa kaikki tarpeelliset tiedot, jotka vaikuttavat suunnitelman toteuttamiseen. Tällaisia asioita ovat muun muassa turvallisuuden ja terveyden kannalta tarpeelliset tiedot. (Siiki 2002, 44.)

Ulkopuolista suunnittelijaa käyttäessään työnantajan on varmistettava suunnittelijan pätevyys suunnittelutehtävän asianmukaiseen suorittamiseen. Suunnittelijan tulee olla myös tietoinen voimassa olevista suunnittelumääräyksistä. (Siiki 2002, 44.)

Ulkopuolisen suunnittelijan on huomioitava työturvallisuutta koskevat säännökset suunnittelun kohteen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla ja noudatettava hyvää suunnittelukäytäntöä. Esimerkiksi toimitilojen rakentamisen tai niiden muutostöiden tai koneiden ja konelinjojen suunnittelussa on noudatettava siitä erikseen voimassa olevia vaatimuksia. Suunnittelijan tehtävänä on myös vaarojen arviointi. (Siiki 2002, 45.)

Ulkopuolisella suunnittelijalla, joka tekee suunnitelman korvausta vastaan, on vastuu siitä, että suunnitelmassa on otettu huomioon työsuojelua koskevat säännökset suunnittelun kohteen ilmoitetun käyttötarkoituksen mukaisesti. (Siiki 2002, 45.)

2.1.9 Työntekijöiden perehdyttäminen

Työn turvallisuuden kannalta on tärkeää, että työntekijät osaavat tehdä työnsä turvallisesti, noudattavat oikeita työmenetelmiä ja ovat tietoisia työpaikan vaaratekijöistä. Uudet työntekijät on perehdytettävä ja opetettava suorittamaan työtehtävänsä turvallisesti. Uusien työntekijöiden perehdytys on hyvä järjestää jatkuvana toimintana, jotta työntekijöiden osaaminen voidaan pitää ajan tasalla. Erityisen tärkeää on järjestää perehdytystä silloin kun hankitaan uusia koneita ja laitteita, joiden turvallisuusseikat ovat vielä kaikille uusia. (Siiki 2002, 46.)

Perehdytyksen sisältö vaihtelee työntekijöiden perusosaamisen, työn ja toiminnan, työpaikan olosuhteiden ja haitta- ja vaaratekijöiden mukaan. Kuitenkin kokenutkin työntekijä on perehdytettävä riittävän perusteellisesti työpaikan olosuhteisiin ja vaaratekijöihin sekä uusiin työmenetelmiin. Opetukseen ja ohjaukseen kuuluu myös tiedottaminen työpaikan vaara- ja haittatekijöistä sekä miten niitä voidaan välttää. (Siiki 2002, 46.)

Tiedot jotka työntekijä saa työpaikan vaara- ja haittatekijöistä, perustuvat työnantajan tekemään vaarojen tunnistamiseen, selvittämiseen ja arviointiin. Vaaroista ja haitoista tiedottaminen ei ole niiden torjuntakeino, mutta tietoisuus niiden olemassaolosta on välttämätöntä riskien minimoimisen vuoksi. (Siiki 2002, 46.)

Työnantaja on seurattava oikeaoppisten työtapojen toteutumista ja sitä, että työntekijä osaa soveltaa saamaansa opetusta ja ohjausta. Jos työtavoissa ilmenee oleellisia puutoksia, työnantajan on täydennettävä työntekijän opetusta ja ohjausta. Tämä on hyvin oleellista siksi, että tapaturman sattuessa puutteellinen ohjaus ja opetus ovat perusteena työnantajan rangaistukseen. (Siiki 2002, 47.)

2.1.10 Henkilösuojainten ja apuvälineiden käyttö

Henkilönsuojaimilla tarkoitetaan työntekijöiden henkilökohtaisia välineitä ja varusteita, jotka on suunniteltu suojaamaan työntekijöitä tapaturman tai sairastumisen vaaralta työssä. Tavanomainen työasu tai lialta suojaava varustus

eivät siis näin ollen ole henkilösuojaimia. (Siiki 2002, 49.)

Henkilösuojaimilla on omat perusvaatimukset, jotka valmistajan tulee täyttää. Valmistajan on suunniteltava, valmistettava ja tyyppitarkastettava henkilösuojaimet näiden määräysten mukaan. Henkilösuojainten tulee olla CE-merkittyjä. (Siiki 2002, 49.)

Työpaikalta on ensisijaisesti poistettava työntekijöille mahdolliset haitta- ja vaaratekijät rakenteellisilla, teknisillä ja työn organisointiin liittyvillä toimenpiteillä. Jos näillä toimenpiteillä ei saavuteta riittävää turvallisuuden tasoa, toissijaisena ratkaisuna työnantajan on hankittava työntekijöilleen tarkoituksenmukaiset henkilösuojaimet. Työnantajan tulee myös valvoa, että työntekijälle annettavat henkilösuojaimet täyttävät niille asetetut tekniset vaatimukset. (Siiki 2002, 50.)

Henkilösuojainten teknisten ominaisuuksien lisäksi täytyy selvittää suojainten oikeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus kyseiseen työhön, jotta suojaimen antama turva on riittävä työolosuhteissa. Suojaimen tulee olla myös ergonomiset vaatimukset täyttävä. Työnantajan on myös huolehdittava henkilösuojainten toimintakunnosta. (Siiki 2002, 50.)

Työnantajan on huolehdittava siitä, että henkilösuojaimien käyttö ja erityisesti niiden käyttöjakson pituus määritellään. Tällöin otetaan huomioon vaaran vakavuus, altistuksen toistuvuus, työntekijän työskentelypaikan erityispiirteet ja suojainten suorituskyky. (Siiki 2002, 50.)

Työnantaja vastaa henkilösuojainten hankinta- ja käyttökustannuksista. Työnantajan on hankittava omalla kustannuksellaan tarvittavat henkilösuojaimet kaikille työntekijöille, jotka työpaikalla suoritettujen vaarojen arvioinnin perusteella työskentelevät sellaisissa olosuhteissa, jotka edellyttävät henkilösuojainten käyttöä. Sellaisten henkilösuojainten kustannuksia kuitenkin voidaan jakaa työnantajan ja työntekijän välillä, joita työntekijä voi käyttää työpaikan ulkopuolellakin. Käytännössä tällaiset tapaukset keskittyvät lähinnä turvakenkien hankintaan ja muihin vastaaviin tapauksiin. (Siiki 2002, 51.)

2.2 Työsuojelun toimintaohjelma

2.2.1 Työsuojelun toimintaohjelman tavoitteet

Työsuojeluntoimintaohjelman tarkoituksena on parantaa ennakoivaa työsuojelua ja työpaikan suunnitelmallista ja järjestelmällistä toimintaa. Tavoitteena on se, että työnantajana toimiva yritys tai julkisyhteisö etsii sille sopivan ratkaisun ja soveliaimmat tavat, joilla yritys tai julkisyhteisö edistää työntekijöiden turvallisuutta, fyysistä ja henkistä terveyttä sekä työkykyä. (Siiki 2002, 36.)

Työsuojelulaki ei aseta tarkkoja määritelmiä toimintaohjelmalle, vaan antaa sen sisällölle yleiset puitteet, joiden rajoissa yrityksen tai laitoksen on selvitettävä ja toteutettava sille sopivin ratkaisu. Toimintaohjelma voi olla yleisluontoinen toimintapolitiikan kuvaus tai se voi olla konkreettinen toimintaohjelma tai -suunnitelma. (Siiki 2002, 36.)

Jotta toimintaohjelman sisältöä noudatettaisiin, sekä johdon että henkilöstön on sitouduttava noudattamaan toimintaohjelmassa todettuja peruseriaatteita. Henkilöstön osallistuminen toimintaohjelman suunnitteluun luo sitoutumista ohjelmaan. (Siiki 2002, 36.)

2.2.2 Työsuojelun toimintaohjelman sisältö

Turvallisuuden ja terveellisuuden edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi työnantajalla on oltava tarpeellista toimintaa varten työsuojelun toimintaohjelma. Toimintaohjelma tulee olla kaikilla työnantajilla toimialaan tai työntekijöiden lukumäärästä riippumatta. Toimintaohjelma voi olla kuitenkin sisällöltään ja laajuudeltaan hyvin vaihteleva riippuen työnantajan koosta, toiminta- tai tuotantotavasta, työn luonteesta tai työn toiminnallisista vaaroista. (Siiki 2002, 36-37.)

Jokaisella työpaikalla on oltava oma työsuojelun toimintaohjelma. Esimerkiksi jollakin yrityksellä voi olla useita tuotantolaitoksia ja jokaisella laitoksella voi kullakin olla oma toimintaohjelmansa. Ohjelman laadintavaiheessa on syytä ottaa huomioon työpaikan työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja mahdolliset toimenpide-ehdotukset. (Siiki 2002, 37.)

Toimintaohjelman tulee ottaa huomioon myös työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset. Ohjelman tulee myös kattaa työn organisoinnin, teknologian, työolojen, työympäristön ja työpaikan sosiaalisten suhteiden vaikutukset työntekijöiden turvallisuuteen, terveyteen ja työkykyyn. Nämä tavoitteet on otettava huomioon työpaikan kehittämistoiminnassa ja suunnittelussa. (Siiki 2002, 37.)

Toimintaohjelman laatiminen aloitetaan arvioimalla työsuojelun hoitamiseksi tarvittavat toimintatavat ja selvittämällä ja arvioimalla töistä aiheutuvat vaarat (liitteet 4 ja 5). Näiden selvittäminen ja arviointi on kohdistettava kaikkiin töihin työpaikalla mukaan lukien ennakoitavissa olevat huollot, seisokit ja työt työpaikan ulkopuolella sekä ulkopuolisten työskentely työpaikalla. Lisäksi on huomioitava nuorten, naisten, vammaisten ja ikääntyvien erityistarpeet. (Työsuojeluhallinto, [Viitattu 31.3.2010].)

Tärkeän osan ohjelmasta muodostaa kuvaus niistä pysyvistä tai pysyväisluonteisista toimintatavoista, jotka ovat välttämättömiä hyvin hoidetulle työsuojelutoiminnalle. (Työsuojeluhallinto, [Viitattu 31.3.2010].)

Työympäristöriskien arviointi luo perustan työpaikan työsuojelun toimintaohjelman sisällölle ja työsuojelutoiminnan tavoitteille. Työterveyshuollon laatimasta työpaikkaselvityksestä saadaan tietoja työn ja työolojen aiheuttamista terveysvaaroista. Nykytilanteen arvioinnin perusteella työpaikan työsuojelutoiminnalle asetetaan tavoitteet ja arvioidaan lyhyen ja pitkän aikavälin kehittämistarpeet. (Työturvallisuuskeskus, [viitattu 31.3.2010].)

Työsuojelun toimintaohjelma voi sisältää muun muassa seuraavia asioita: työnantajan tavoitteet työsuojeluasioissa, työympäristön eri tekijöiden ja

kehittämistarpeiden arvioinnin ja seurannan toteuttamistavat sekä niiden huomioon ottaminen ennakoivasti suunnittelussa ja kehittämisessä, linjaorganisaation toiminta työsuojelun vastuullisena toteuttajana, työsuojeluasioiden hoidon järjestäminen ja työsuojeluorganisaation asema ja tehtävät, työsuojelutietouden ja -koulutuksen järjestämistavat, henkilöstön perehdyttäminen ja työsuojelun huomioon otto osana työtä, toiminnan luonteen niin edellyttäessä kuvaus varautumisesta tapaturmien tai onnettomuuksien uhkaan sekä ensiavun järjestämisestä ja palontorjunnasta, sekä toiminnan luonteen niin edellyttäessä työpaikalla toimivien muiden työnantajien työntekijöiden huomioon ottaminen. (Siiki 2002, 37.)

Työsuojelun toimintaohjelma on päivitettävä säännöllisesti aina tarpeen vaatiessa. Tarpeina voivat olla muuttuneet työolosuhteet, muiden työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavien tekijöiden muuttuminen, tai yksinkertaisesti edellisestä päivityksestä kulunut aika. (Siiki 2002, 37.)

2.2.3 Työsuojelun toimintaohjelman muoto

Työsuojelun toimintaohjelman muodolle ei ole määritelty selkeitä rajoja. Ohjelman ei tarvitse olla erillinen kirjallinen tai vastaavassa muodossa oleva ohjelma. Työnantajalla on vapaus valita työpaikalle sopiva muoto. Toimintaohjelma voi sisältyä muun muassa laatujärjestelmään tai muuhun työnantajan toiminnan tehostamista tai parantamista koskevaan ohjelmaan tai suunnitelmaan. (Siiki 2002, 37- 38.)

Toimintaohjelman laatiminen kirjallisessa tai muussa muodossa on kuitenkin suositeltavaa, koska työsuojelun toimintaohjelman mukainen käsittely ja sen tavoitteiden huomiointi ja tiedottaminen edellyttävät tietojen kirjaamista. Ohjelma voi olla myös sähköisessä muodossa, jos työntekijöillä on mahdollisuus saada tieto sähköisessä muodossa olevista viesteistä. (Siiki 2002, 38.)

2.3 Pelastussuunnitelma

2.3.1 Pelastussuunnitelman tavoitteet

Pelastussuunnitelman tavoitteena on ohjata, opastaa ja avustaa yrityksen johtoa ja muuta henkilöstöä ehkäisemään onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita. Suunnitelma auttaa onnettomuustilanteiden sattuessa oikeanlaiseen toimintaan henkilö, omaisuus- ja ympäristövahinkojen rajoittamisessa sekä henkilöstön ja omaisuuden pelastamisessa. Suunnitelman laatimisen tavoitteena on myös pyrkiä takaamaan yrityksen häiriötön toiminta ja sen jatkuvuus kaikissa olosuhteissa. (Tampereen aluepelastuslaitos, [Viitattu 31.3.2010].)

Pelastussuunnitelman tavoitteena on kiinteistössä työskentelevän henkilöstön perehdys ja koulutus ennalta ehkäisevään palontorjuntaan sekä myös muuhun turvallisuustyöhön. Suunnitelman ohjeilla halutaan varmistaa oikeiden toimintamallien toteutuminen onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteissa. Kuitenkin suunnitelman pääasiallinen tavoite on, että mahdolliset vaaratekijät selvitetään jo ennalta. (Tampereen aluepelastuslaitos, [Viitattu 31.3.2010].)

Tavoitteena on myös luoda valmiudet poikkeusoloista selviämiseen. Pelastussuunnitelma toimii myös turvallisuushenkilöstön ja pelastusviranomaisten apuna. (Tampereen aluepelastuslaitos, [Viitattu 31.3.2010].)

2.3.2 Pelastussuunnitelman tarkoitus ja sisältö

Pelastussuunnitelman sisällölle ei ole asetettu mitään tarkkaa määrämuotoa, vaan sisältö määritty lähinnä lain ja pelastuslaitoksien ohjeistuksen perusteella, sillä vaaratilanteen sattuessa hyvin tehty pelastussuunnitelma toimii erinomaisena apuna pelastuslaitokselle. (Opetushallitus, [Viitattu 1.4.2010].)

Pelastussuunnitelman tarkoitus on, että yritys ryhtyy sellaisiin valmiutta edistäviin

toimiin, että vaaran torjuminen ja pelastaminen voidaan toteuttaa viivytyksittä. Tästä syystä (turvallisuus)henkilöstö koulutetaan ensiapu-, pelastus- ja sammutustehtäviin ja hankitaan toiminnassa tarvittavat välineet. Henkilöstön koulutus antaa paremmat valmiudet toimimiseen mahdollisissa vaara- tai onnettomuustilanteissa, mikä edistää myös työturvallisuutta. (Opetushallitus, [Viitattu 1.4.2010].)

Pelastussuunnitelmaa laatiessa on suoritettava riskikartoitus, jolla huomioidaan yrityksen olosuhteet kuten tilat, koneet ja ympäristö. (Opetushallitus, [Viitattu 1.4.2010].)

Pelastussuunnitelma on päivitettävä säännöllisin väliajoin tai vaihtoehtoisesti olosuhteiden muuttuessa. Suunnitelman päivityksestä vastaa yrityksen turvallisuusvastaava ja päivitetty suunnitelma on myös toimitettava pelastusviranomaisille (yleensä oman kunnan paloasemalle), näin varmistetaan kummankin osapuolen tietämys työpaikalla vallitsevista olosuhteista. (Opetushallitus, [Viitattu 1.4.2010].)

3 KOKEELLINEN OSA

3.1 Työnsuojelun toimintaohjelman laatiminen

3.1.1 Työsuojelun toimintaohjelman nykytilanne kohdeyrityksessä

Yritys on perustettu vuonna 2008 ja konekannan ja työntekijämäärien kasvun perusteella yrityksen työsuojelun toimintaohjelma kaipaa uudelleen suunnittelua ja päivitystä. Työnsuojelun toimintaohjelmaan tulee sisällyttää työpaikan työpistekohtainen/laitekohtainen vaarojen ja riskien arviointi työsuojeluviranomaisen kehotuksesta.

3.1.2 Vaarojen ja riskien arviointi

Työpaikalla suoritetaan vaarojen ja riskien arviointi ennen työsuojelun toimintaohjelman laatimista. Vaarojen ja riskien arvioinnissa tulee ottaa huomioon erilaisten koneiden vaarat, riskit ja niiden oikea käyttötapa. Vaarat ja riskit arvioidaan työnantajan ja työntekijöiden kanssa yhteistyössä ja tehdään arvioinnin perusteella suunnitelma vaarojen ja riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi.

3.1.3 Työsuojelun toimintaohjelman sisältö

Työsuojelun toimintaohjelman sisältö määräytyy yrityksen toimialan, toimintamuodon ja koon mukaan. Nyt kun kyseessä on kohtuullisen pieni yritys (6 työntekijää), toimintaohjelma laaditaan yleispiirteiseksi toimintaohjelmaksi huomioiden kuitenkin työpaikan vaara- ja riskitekijät. Toimintaohjelman sisältö koostuu mm. seuraavista kohdista:

- työsuojeluvastuun jakautuminen
- työsuojeluorganisaatio
- työterveyshuolto
- yrityksen sisäiset turvallisuusohjeet
- työympäristön kuvaus ja kehittämistarpeet
- työolojen seurantaohjeet
- työsuojeluasioiden huomiointi yrityksen toiminnassa
- toimintaohjelman seuranta ja ylläpito.

Toimintaohjelman sisältö käydään läpi työnantajan kanssa ja selvitetään edellä mainitut asiat.

3.1.4 Työsuojelun toimintaohjelman laadinta

Työsuojelun toimintaohjelma laaditaan siten, että se vastaa yrityksen tarpeita ja työsuojeluviranomaisen määräyksiä. Toimintaohjelma laaditaan hyväksikäyttäen kohdan 3.1.3 sisältämiä asioita sekä lisätään vaarojen ja riskien arviointi osaksi työsuojelun toimintaohjelmaa.

3.2 Pelastussuunnitelman laatiminen

3.2.1 Pelastussuunnitelman nykytila Vilerö Oy:ssä

Yrityksellä ei ole varsinaista pelastussuunnitelmaa, vaan aikaisempi vastaava suunnitelma on pelastuslaitoksen laatima pelastuspalvelun perussuunnitelma.

Tämä suunnitelma ei sisällä toimintaohjeita yrityksen työntekijöille, vaan suunnitelma on tarkoitettu pelastuslaitoksen käyttöön vaaratilanteissa. Tämän perusteella työpaikan oma pelastussuunnitelma on tarpeellista laatia työntekijöiden turvallisuuden kannalta.

3.2.2 Riskien arviointi

Työpaikalla on suoritettava riskien analysointi ennen pelastussuunnitelman laadintaa. Riskien arviointi suoritetaan laajempaan kokonaisuutena kuin työsuojelun toimintaohjelmaa laatiessa. Riskien arvioinnissa tulee huomioida laajemmin ympäristön vaikutukset yritykseen ja sen toimintaan. Arvioinnissa tulee myös huomioida poikkeustilan aiheuttamat vaikutukset yrityksen toimintaan.

3.2.3 Pelastussuunnitelman sisältö

Pelastussuunnitelman sisällölle ei ole olemassa mitään tarkkaa mallia vaan sisältö määräytyy mm. yrityksen koon ja toimialan mukaan. Tässä työssä sisältö määräytyy nimenomaan puusepänteollisuuden toimialan ja yrityksen henkilömäärän asettamiin vaatimuksiin. Pelastussuunnitelman tulee sisältää esim. seuraavia asioita:

- yrityksen tiedot (kerrotaan mm. yrityksen nimi, osoite, puhelinnumero, fax, toimiala sekä työaika ja henkilöstö)
- yleistiedot kiinteistöstä (kerrotaan mm. tiedot toimintaan liittyvistä rakennuksista ja niiden käyttötarkoituksesta + kiinteistön piirustukset)
- onnettomuus ja vahinkoriskit sekä niiden hallinta
- turvallisuushenkilöstö
- rakenteellinen suojele
- toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa

- suunnitelman jakelu ja päivitys
- suunnitelman hyväksyntä.

Suunnitelma laaditaan yrityksen vaatimuksia vastaavaksi, jotta kaikki tärkeät asiat tulevat huomioiduksi.

4 TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELU

4.1 Työsuojelun toimintaohjelma

4.1.1 Vaarojen ja riskien arviointi

Vaarojen ja riskien arviointi suoritettiin yhdessä työntäjän kanssa. Vaarat ja riskit arvioitiin työkoneiden perusteella huomioiden ympäristön vaikutukset koneiden käyttöön. Puusepänteollisuuden ollessa kyseessä työpaikan vaaratekijät painottuivat näin ollen pääasiallisesti koneisiin ja niiden kuntoon. Koneet ja laitteet turvavarusteineen olivat suurimmaksi osaksi hyvässä kunnossa. Muutamasta koneesta löytyi pieniä riskitekijöitä, jotka ovat pääasiassa koneiden iästä johtuvia. Näitä olivat muun muassa vanhojen koneiden suojarusteiden kuluneisuus, koneiden iästä johtuva suojarusteiden puuttuminen ja toisin paikoin ympäristön ahtaus koneiden läheisyydessä. Arvioinnin yhteydessä kuitenkin suunniteltiin suojarusteisiin tehtäviä huoltotoimenpiteitä ja muita korjauksia.

Taulukossa 1 on esitetty vaarojen ja riskien arviointi konelajeittain.

Taulukko 1. Vaarojen ja riskien arviointi konelajeittain Vilerö Oy:ssä.

Kone/laitte	Vaarat	Riskit
Pöytä- ja katkaisusirkkelit	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Profiili- ja tasohöylät	Käsien puristumisvaara syöttölaitteessa, sälevara, terien rikkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Hydrauliset puristimet	Puristumisvaara, puristettavan kappaleen rikkoutumisvaara jolloin voi aiheutua kappaleen sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Ylä- ja alajyrsimet	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneiden kierrosnopeudet terien vaatimuksiin nähden, koneen rikkoutuminen
Pylväsporakoneet	Kietoutumisvaara, sinkoutumisvaara, leikkautumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Paineilmanaulaimet	Naulojen kimmokevara, lävistysvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, laitteen rikkoutuminen
Pumppukärret	Kuorman kaatumisvaara, puristumisvaara	Työympäristön sotkuisuus, laitteen rikkoutuminen

Vaarojen ja riskien arvioimisessa käytettiin työnantajan ja työntekijöiden kokemuksia työpaikan koneista ja laitteista. Näin saatiin kokemusperäistä tietoa työpaikan ongelmakohtista ja kuinka niihin osataan varautua.

Työnantajan mukaan laitteita ollaan uusimassa runsaslukuisesti viiden vuoden sisällä ja tavoitteena on turvallisempi ja fyysisesti vähemmän rasittava työympäristö. Turvallisuusindeksi yrityksessä on 62,5 % laskettuna

työterveyslaitoksen puusepänteollisuuden menetelmällä (liite 3), joten kehitettävää on. Kehitettäviä osa-alueita laskennassa selvisi kone- ja laiteturvallisuudesta, ergonomiasta ja työnopastuksesta.

4.1.2 Työsuojelun toimintaohjelman laadinta

Työsuojelun toimintaohjelma laadittiin yritykselle työnantajalta saamien tietojen, työterveyshuollon toimintasuunnitelman, työsuojelupiirin tarkastuskertomuksen, pelastuslaitoksen perussuunnitelman, vaarojen ja riskien arvioinnin ja laatijan omien kokemusten perusteella.

Toimintaohjelma sisältää tiedot vaarojen ja riskien arvioinnista sekä kohdan 3.1.3 mukaan laaditun ohjelman sovellettuna yrityksen tarpeiden mukaan. Valmis toimintaohjelma on liitteessä 1. Rakenne sisältää muun muassa yrityksen tiedot, yleistiedot kiinteistöstä, onnettomuus ja vahinkoriskit sekä niiden hallinta, turvallisuushenkilöstö, rakenteellinen suojelu, suunnitelman jakelu ja päivitys sekä toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa.

4.2 Pelastussuunnitelma

4.2.1 Pelastussuunnitelman suunnittelu

Pelastussuunnitelman suunnittelussa huomioitiin yrityksen sisäiset ja ulkoiset tekijät. Pelastussuunnitelman suunnittelussa tutustuttiin pelastuslaitoksen vaatimukseen ja ohjeisiin. Suunnitteluvaiheessa mietittiin nimenomaan, miten vaatimukset ja ohjeistukset koskevat kyseenomaista yritystä sekä miten näitä sovelletaan suunnitelman laatimisessa.

Toinen tärkeä asia on hankkia päivitettyt tiedot pelastusviranomaisten toiminnasta (esim. pelastusyksikön saapumisaika). Tiedot hankittiin pelastuslaitokselta puhelimitse.

4.2.2 Pelastussuunnitelman rakenne

Pelastussuunnitelman rakenne määräytyi yrityksen koon, toimialan ja ympäristön asettamien tekijöiden mukaan. Nyt kun kyseessä oli pienyritys, pelastussuunnitelman rakenne on suppeampi muun muassa turvallisuusorganisaation osalta, sillä turvallisuusorganisaatio jakautuu tässä tapauksessa yrityksen johtajan ja työntekijöiden kesken. Pelastussuunnitelman rakenne on tässä työssä pääkohdittain seuraavanlainen:

Yrityksen tiedot

1. Yleistiedot kiinteistöstä
2. Onnettomuus ja vahinkoriskit sekä riskienhallinta
3. Turvallisuushenkilöstö
4. Rakenteellinen suojele
5. Toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa
6. Suunnitelman jakelu ja päivitys
7. Suunnitelman hyväksyntä

4.2.3 Pelastussuunnitelman laadinta

Pelastussuunnitelma laadittiin vastaamaan yrityksessä vallitsevia olosuhteita ja

ympäristön asettamia vaatimuksia huomioiden kuitenkin lain asettamat määräykset ja ohjeistukset. Laadinta aloitettiin selvittämällä yrityksen riskit ja analysoitiin ne. Analysoinnista saatuja tietoja käytettiin suunnitelman laadinnassa siten, että riskitekijät sijoitettiin ohjelmaan ja päätettiin toimenpiteistä niiden poistamiseksi tai ehkäisemiseksi.

Pelastussuunnitelma laadittiin edellä mainitun rakenteen mukaan soveltaen pääkohtia yrityksen tarpeita vastaavaksi. Pelastusviranomaisten on muun muassa tarkastettava valmis suunnitelma. Tällöin saadaan tieto suunnitelman oikeellisuudesta ja varmistetaan, että pelastusviranomaisen on tietoinen siitä, että yrityksellä on olemassa pelastussuunnitelma. Pelastusviranomaisille on myös annettava oma kappaleensa yritykseen laaditusta pelastussuunnitelmasta. Valmis pelastussuunnitelma on liitteessä 2. Pelastussuunnitelman tarkisti ja hyväksyi Kuortaneen kunnan varatoiminen palomestari.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Opinnäytetyönä työturvallisuusaiheinen työ on hyvin opettavainen ja hyvin hyödyllinen. Työtä tehdessä käsitykset asioista ovat muuttuneet ja koen työsuojeluasiat tärkeinä. Työsuojelun toimintaohjelman vaatimat selvitykset ja arvioinnit yhteistyössä Jukka Vähämäen kanssa ovat sujuneet ongelmitta.

Työsuojelun merkitystä työpaikalla on hyvä korostaa, sillä sitä voisi ajatella sijoituskohteena. Osa yrityksistä ei kuitenkaan ota näitä asioita vakavasti. Tosin näitäkin yrityksiä löytyy, joissa työsuojelutoiminta sidotaan osaksi laatujärjestelmää tai muuta vastaavaa järjestelmää.

Vaarojen arviointi on hyvä suorittaa työpaikalla säännöllisin väliajoin konekannan tai ympäristön muuttuessa. Huomioitavia asioita arviointia tehdessä on hyvin laaja määrä ja suuremman yrityksen ollessa kyseessä kannattaakin jakaa vaarojen arviointi työpaikan osastojen mukaan. Tällä varmistetaan se, että jokaisella työpaikan osastolla oma arviointi on suoritettu, sillä koneet, laitteet ja työtavat eroavat varmastikin osastojen välillä.

Työsuojelun toimintaohjelman laadinta varmistaa sen, että työnantaja on valmis ottamaan vastuuta työntekijöistään ja haluaa toimia heidän parhaakseen, sillä työsuojeluasioiden sivuuttaminen antaa työnantajasta aina huonon kuvan. Ohjelma sisältää tärkeitä tietoja yrityksen toiminnasta ja työsuojelupolitiikasta. Ohjelman sisällön tukeutuessa ulkopuolisten asiantuntijoiden näkemyksiin ja omiin ajatuksiin, työnantaja saa aikaan hyvin kattavan turvallisuuspaketin.

Pelastussuunnitelman laadinnan tärkeyttä on myös hyvä korostaa, sillä se luo yritykselle paremmat edellytykset työturvallisuuden parantamiseen. Vaikka yritys olisi pieni eikä työturvallisuuslainsäädäntö pelastussuunnitelman laatimiseen velvoittaisi, on kuitenkin hyvä muistaa, että kyseessä on kuitenkin monen ihmisen turvallisuus ja terveys.

Pelastussuunnitelman laatimisen aikana olen ollut yhteydessä pelastuslaitoksen edustajiin ja heiltä olen saanut tietoja suunnitelman laatimiseen hyvin helposti. Pelastuslaitoksen edustajat tiedostavat suunnitelman tärkeyden ja auttavat mielellään.

Opinnäytetyön aikana minulle on selvinnyt paljon uusia asioita ja olenkin oppinut niistä paljon. Normaalissa työympäristössä tällaisiin turvallisuusasioihin ei todennäköisesti olisi tullut näin hyvin perehdyttyä.

6 YHTEENVETO

Vilero Oy:llä oli tarve saada työsuojelun toimintaohjelma päivitettyä vastaamaan tehtaan nykyistä toimintaperiaatetta ja laitteistoa. Toisena asiana tuli esille pelastussuunnitelman laatiminen yritykseen.

Työn tavoitteena on luoda kokonaisuudeltaan kattava työ työturvallisuuslain määrittämistä työnantajan velvollisuuksista työpaikalla ja laatia työsuojelun toimintaohjelma sekä pelastussuunnitelma. Toimenpiteinä tavoitteiden saavuttamiseen ovat muun muassa kirjallisuuteen tutustuminen sekä yrityksen ongelmakohtien, vaarojen ja riskien selvitys sekä niiden perusteella työsuojeluntoimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laatiminen.

Työnantajan velvollisuuksia tulee käsitellä yhtenä isona prosessina, jossa työnantaja seuraa jatkuvasti työympäristön ja työyhteisön tilaa. Työnantajan velvollisuus on huolehtia, että työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden kannalta tärkeät toimenpiteet toteutetaan työpaikalla.

Vaara- ja haittatekijöiden syntymisen estämisellä tarkoitetaan sitä, että työolosuhteiden suunnittelulla pyritään poistamaan mahdolliset vaara- ja haittatekijät jo ennen niiden syntymistä. Jos tässä kuitenkin epäonnistutaan, vaara- ja haittatekijät on poistettava tai korvattava vähemmän vaarallisilla tai haitallisilla keinoilla.

Vaarojen tunnistaminen, selvittäminen ja arvioiminen on työnantajan tehtävä, sillä työnantajalla on oman toimintansa ja työpaikkansa osalta parhaat edellytykset siihen. Tapauksissa, joissa tarvitaan erityistä asiantuntemusta ja työnantajan omat resurssit eivät ole riittävät tapauksen selvittämiseen, työnantajan on käytettävä asiaan perehtynyttä ulkopuolista asiantuntijaa.

Työn turvallisuuden kannalta on tärkeää, että työntekijät osaavat tehdä työnsä turvallisesti, noudattavat oikeita työmenetelmiä ja ovat tietoisia työpaikan vaaratekijöistä. Uudet työntekijät on perehdytettävä ja opetettava suorittamaan työtehtävänsä turvallisesti. Kuitenkin kokenutkin työntekijä on perehdytettävä riittävän perusteellisesti työpaikan olosuhteisiin ja vaaratekijöihin sekä uusiin työmenetelmiin.

Työsuojelun toimintaohjelman tarkoituksena on parantaa ennakoivaa työsuojelua ja työpaikan suunnitelmallista ja järjestelmällistä toimintaa. Tavoitteena on se, että työnantajana toimiva yritys etsii sille sopivan ratkaisun ja soveliaimmat tavat, joilla yritys edistää työntekijöiden turvallisuutta, fyysistä ja henkistä terveyttä sekä työkykyä.

Jokaisella työpaikalla on oltava oma työsuojelun toimintaohjelma. Ohjelman laadintavaiheessa on syytä ottaa huomioon työpaikan työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja mahdolliset toimenpide-ehdotukset. Toimintaohjelman tulee ottaa huomioon myös työpaikan työolojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset.

Toimintaohjelman laatiminen aloitetaan arvioimalla töistä aiheutuvat vaarat. Arvioinnin tuloksena syntyvät kehittämiskohteet kirjataan kehittämisohjelmaksi, ja ne käsitellään yhteistoiminnassa henkilöstön kanssa. Tämän jälkeen päätetään kehittämiskeinoista. Nykytilanteen arvioinnin perusteella työpaikan työsuojelutoiminnalle asetetaan tavoitteet ja arvioidaan lyhyen ja pitkän aikavälin kehittämistarpeet.

Pelastussuunnitelman tavoitteena on ohjata, opastaa ja avustaa yrityksen johtoa ja muuta henkilöstöä ehkäisemään onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita. Suunnitelma auttaa onnettomuustilanteiden sattuessa oikeanlaiseen toimintaan henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen rajoittamisessa sekä henkilöstön ja omaisuuden pelastamisessa.

Pelastussuunnitelman tarkoitus on, että yritys ryhtyy sellaisiin valmiutta edistäviin

toimiin, että vaaran torjuminen ja pelastaminen voidaan toteuttaa viivytyksittä. Tästä syystä henkilöstö koulutetaan ensiapu-, pelastus- ja sammutustehtäviin ja hankitaan toiminnassa tarvittavat välineet. Suunnitelman päivityksestä vastaa yrityksen turvallisuusvastaava ja päivitetty suunnitelma on myös toimitettava pelastusviranomaisille, näin varmistetaan kummankin osapuolen tietämys työpaikalla vallitsevista olosuhteista.

Vilero Oy:n konekannan ja työntekijämäärien kasvun perusteella yrityksen työsuojelun toimintaohjelma kaipaa uudelleen suunnittelua ja päivitystä. Työsuojelun toimintaohjelmaan tulee sisällyttää työpaikan työpistekohtainen/laitekohtainen vaarojen ja riskien arviointi (liite 1) työsuojeluviranomaisen kehotuksesta.

Nyt kun kyseessä on kohtuullisen pieni yritys (6 työntekijää), toimintaohjelma laaditaan yleispiirteiseksi toimintaohjelmaksi huomioiden kuitenkin työpaikan vaara ja riskitekijät. Toimintaohjelman sisältö koostuu muun muassa seuraavista kohdista: työsuojeluvastuun jakautuminen, työsuojeluorganisaatio, työterveyshuolto, yrityksen sisäiset turvallisuusohjeet, työympäristön kuvaus ja kehittämistarpeet, työolojen seurantaohjeet, työsuojeluasioiden huomiointi yrityksen toiminnassa sekä toimintaohjelman seuranta ja ylläpito. Työsuojelun toimintaohjelma laaditaan siten, että se vastaa yrityksen tarpeita ja työsuojeluviranomaisen määräyksiä.

Vilero Oy:llä ei ole pelastussuunnitelmaa. Työpaikalla on suoritettava riskien analysointi ennen pelastussuunnitelman laadintaa (liite 1). Riskien arvioinnissa tulee huomioida laajemmin ympäristön tai poikkeustilan aiheuttamat vaikutukset yritykseen ja sen toimintaan.

Pelastussuunnitelman sisältö määräytyy muun muassa yrityksen koon ja toimialan sekä pelastuslaitoksen määräysten ja ohjeiden mukaan. Pelastussuunnitelman tulee sisältää esim. seuraavia asioita: yrityksen tiedot (kerrotaan mm. yrityksen nimi, osoite, puhelinnumero, fax, toimiala sekä työaika ja henkilöstö), yleistiedot kiinteistöstä (kerrotaan mm. tiedot toimintaan liittyvistä rakennuksista ja niiden

käyttötarkoituksesta + kiinteistön piirustukset), onnettomuus ja vahinkoriskit sekä niiden hallinta, turvallisuushenkilöstö, rakenteellinen suojele, toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa, suunnitelman jakelu ja päivitys sekä suunnitelman hyväksyntä.

Vaarat ja riskit arvioitiin työkoneiden perusteella huomioiden ympäristön vaikutukset koneiden käyttöön. Puusepänteollisuuden ollessa kyseessä työpaikan vaaratekijät painottuivat näin ollen pääasiallisesti koneisiin ja niiden kuntoon. Koneet ja laitteet turvavarusteineen olivat suurimmaksi osaksi hyvässä kunnossa.

Laadin työsuojelun toimintaohjelman yritykselle työnantajalta saamien tietojen, työterveyshuollon toimintasuunnitelman, työsuojelupiirin tarkastuskertomuksen, pelastuslaitoksen perussuunnitelman, vaarojen ja riskien arvioinnin ja omien kokemusteni perusteella. Toimintaohjelma sisältää tiedot vaarojen ja riskien arvioinnista.

Pelastussuunnitelman rakenne on tässä työssä pääkohdittain seuraavanlainen: yrityksen tiedot, yleistiedot kiinteistöstä, onnettomuus ja vahinkoriskit sekä riskienhallinta, turvallisuushenkilöstö, rakenteellinen suojele, toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa, suunnitelman jakelu ja päivitys sekä suunnitelman hyväksyntä. Pelastussuunnitelma laaditaan vastaamaan yrityksessä vallitsevia olosuhteita ja ympäristön asettamia vaatimuksia huomioiden kuitenkin lain asettamat määräykset ja ohjeistukset.

Johtopäätöksinä voidaan todeta, että opinnäytetyönä työturvallisuusaiheinen työ on hyvin opettavainen ja hyvin hyödyllinen. Työsuojelun toimintaohjelman ja pelastussuunnitelman laadinta pääasiallisesti varmistaa sen, että työnantaja haluaa ottaa vastuuta työntekijöistään ja haluaa toimia heidän parhaakseen.

LÄHTEET

Lapin ammattiopisto. Ei päiväystä. Matkailupalvelun turvallisuus. [WWW-dokumentti]. [viitattu 15.4.2010]. Saatavana: <http://www.edu.lao.fi/kehittaminen/virtuaalikoulu/matkailu/turvallisuus/pelastussuunnitelma.html>

Siiki, P. 2002. Työturvallisuuslainsäädäntö: Työnantajan ja työntekijän velvollisuudet ja oikeudet. Helsinki: Edita

Tampereen aluepelastuslaitos. 20.3.2003. Aluepelastuslaitos Yritysten pelastussuunnitelman laatimisohje. [WWW-dokumentti]. [viitattu 31.3.2010]. Saatavana: http://www.tampere.fi/aluepelastuslaitos/materiaalipankki.html#Yritysten_pelastussuunnittelu

Työsuojeluhallinto. Ei päiväystä. Työsuojelun toimintaohjelma. [WWW-dokumentti]. [viitattu 31.3.2010]. Saatavana: <http://www.tyosuojelu.fi/fi/toimintaohjelma>

Työturvallisuuskeskus. Ei päiväystä. Työsuojelun toimintaohjelma. [WWW-dokumentti]. [viitattu 31.3.2010]. Saatavana: http://www.tyoturva.fi/tyosuojelu_tyopaikalla/tyosuojelun_toimintaohjelma

Työturvallisuuslaitos. Ei päiväystä. Turvallisuuden tarkistuslista. [WWW-dokumentti]. [viitattu 16.4.2010]. Saatavana: http://www.ttl.fi/fi/tyoturvallisuus_ja_riskien_hallinta/tapaturmien_ehkaisy/tyoturvallisuuden_edistamiskeinoja/safety_check/Documents/puusepanteollisuus.pdf

LIITTEET

Liite 1: Työnsuojelun toimintaohjelma

Liite 2: Pelastussuunnitelma

Liite 3: Työturvallisuuslaitoksen turvallisuusindeksi

Liite 4: Tarkastuslista

Liite 5: Kone- ja laitekohtainen tarkastuslista

VILERO OY

TYÖSUOJELUN TOIMINTAOHJELMA

Ohjelman tarkastaja:

Kuortaneella __/__/2010

Toimitusjohtaja/Työsuojelupäällikkö

Jukka Vähämäki

Vaasan työsuojelupiiri

Antero Keski- Nikkola

Ohjelman on laatinut: Tuomo Hunnako, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu

Työsuojelun toimintaohjelma

1.5.2010

1. Yrityksen tiedot

Vilero Oy
Takaluomantie 151
63250 Rantala

Y-tunnus: 22069885

2. Työsuojeluvastuun jakautuminen

Työsuojeluvastuu on Vilero Oy:ssä Jukka Vähämäellä, joka toimii työsuojeluorganisaation työsuojelupäällikkönä. Työntekijöistä valitaan työsuojeluvaltuutettu mahdollisimman pian ja henkilö kirjataan ohjelmaan.

Työsuojeluvaltuutettu: _____

3. Työterveyshuolto

Palvelun tuottaja: Kuusiokuntien terveystyöntekijät / TK – Työterveys kuusiokunnat

Osoite: Kuusiokuntien terveystyöntekijät

Salmentie 10

63300 Alavus

Puhelin: (06) 25258855

Yhteyshenkilö: Tiina Sumuvuori

Sopimus sisältää: Lakisääteisen, ennaltaehkäisevän työterveyshuollon palvelut KELA:n korvausluokka 1 mukaan.

4. Yrityksen sisäiset turvallisuusohjeet

Palontorjunta: Kaikkien työntekijöiden velvollisuuteen kuuluu seurata mahdollisia palon syttymismahdollisuuksia ja poistaa tällaiset tekijät, jotka saattavat olla palon syttymisen syynä. Kuitenkin jos tulipalo syntyy, niin palontorjuntaan palokunnan toimesta opetetut työntekijät osallistuvat sammutustöihin palon syttyessä. Tulipalon sammutuskalustoa löydyttyä työtiloista tehtaalta ja niiden paikat on merkitty punavalkoisin sammutuskaluston merkein tehtaassa. Sammutuskalustona on mm. vaahtosammuttimia, sammutuspeitteitä ja paloletkuja.

Yksintyöskentely: Työpaikalla yksintyöskentelyssä saa tehdä vain sellaisia tehtäviä, joista ei aiheudu työntekijälle tapaturmavaaraa. Tällaisia tehtäviä ovat mm. pienet huoltotoimenpiteet, työn suunnittelu, siivoustoimenpiteet ja sellaiset työt missä ei käytetä työpaikan koneita tai laitteita.

Koneiden ja laitteiden käyttö yksin ollessa on kielletty!

Ensiapu: Osa työntekijöistä on saanut ensiapukoulutuksen. Tapaturman tai sairaskohtauksen sattuessa sellainen henkilö, joka on saanut ensiapukoulutuksen, on aina ensisijainen ensiavun antaja. Tällaisen henkilön puuttuessa työpaikalta ensiapua antaa sellainen henkilö, joka on ensimmäisenä paikalla tai se henkilö, joka osaa parhaiten tämän taidon.

HENKILOSTON OSAAMINEN:

Ensiaputaitoiset	Puhelin
Jukka Vähämäki	040 739 2471
Kirsti Vähämäki	040 737 7885
Sammutus- ja pelastustaitoiset	
Jukka Vähämäki	040 739 2471
Reijo Latvala	040 083 7318
Antti Kujanpää	050 066 3277

5. Työympäristön kuvaus ja kehittämistarpeet

Työympäristö on monisolainen tehdasrakennus, jossa työskentelytilat on jaettu valmistettävien tuotteiden ja työvaiheiden mukaan. Työympäristö on hyvä ja sinänsä toimiva, mutta kehittämistoimenpiteitä kannattaa suunnitella ja toteuttaa. Esimerkkeinä kehittämistoimenpiteistä ovat mm. valaistuksen lisääminen maalaustilassa tai vaihtoehtoisesti seinien ja katon maalaus valkoiseksi, jolloin valon määrä lisääntyisi huomattavasti sekä palosammutuskaluston selkeämpi merkintä tehtaassa.

Työpaikalla on suoritettu laite- ja konekohtainen vaarojen ja riskien arviointi ja tästä on taulukot ohjeen sivuilla 6-8.

6. Työolojen seurantakohteet

Työnantaja seuraa työympäristön turvallisuutta, viihtyisyyttä, työpaikan ilmapiiiriä ja arvioi työntekijöiden työkykyä jatkuvatoimisesti. Asia, joka aiheuttaa tapaturman, seurataan ja poistetaan tämä riski jos mahdollista. Työntekijöiden sairaudesta johtuvia poissaoloja seuraa ainoastaan palkanlaskija. Työtapaturmia seurataan työnantajan toimesta, mutta tilastointia näistä ei enikseen luoda. Työtapaturmia seuraa myös työterveyshuolto ja vakuutusyhtiö. Fyysistä ja henkistä kuormittumista seuraa työterveyshuolto.

7. Työsuojeluasioiden huomiointi yrityksen toiminnassa

Työnantaja huolehtii työntekijöiden perehdyttämisestä, opetuksesta ja ohjauksesta työpaikalla sekä tarvittaessa järjestää lisäkoulutusta turvallisten työtapojen omaksumiseen. Henkilökohtaisten suojavälineiden käyttöä valvotaan. Työnantaja huolehtii lisäksi työsuojeluasioiden tiedottamisesta työntekijöille ja tarpeen mukaan järjestää työsuojelukoulutusta.

8. Työsuojelun toimintaohjelman seuranta ja ylläpito

Toimintaohjelmaa seurataan ja päivitetään tarpeen niin vaatiessa.

Vaarojen ja riskien arviointi kone/laitekohtaisesti:

Koneet/laitteet	Vaara	Riskin aiheuttaja
Pöytä- ja katkaisusirkkelit	Leikkautumisvaara, sirpale ja säle- vaara, takertuminen kappaleeseen, melu	Työympäristön epäsiisteys, löy- sät vaatteet, koneen rikkoutumi- nen
Profiili- ja tasohöylät	Käsien punistumisvaara syöttölait- teessa, sälevaara, terien rikkoutu- misvaara, palovaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löy- sät vaatteet, koneen rikkoutumi- nen
Hydrauli- ja paineilmapu- ristimet	Puristumisvaara, puristettavan kap- paleen rikkoutumisvaara jolloin voi aiheutua kappaleen sinkoutumis- vaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löy- sät vaatteet, koneen rikkoutumi- nen
Ylä- ja alajyrsimet	Leikkautumisvaara, sirpale ja säle- vaara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löy- sät vaatteet, koneiden kierrös- nopeudet terien vaatimuksiin nähdessä, koneen rikkoutuminen
Pylväs porakoneet	Kietoutumisvaara, sinkoutumisvaa- ra, leikkautumisvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löy- sät vaatteet, koneen rikkoutumi- nen
Paineilmanaulaimet	Naulojen kimmokevaara, lävistys- vaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, lait- teen rikkoutuminen
Pumppukärret	Kuorman kaatumisvaara, puristu- misvaara	Työympäristön epäsiisteys, lait- teen rikkoutuminen

Vaaroilta tulee suojautua asianmukaisia henkilönsuojaimia ja vaateista käyttäen (suojalasit, kuulosuojaimet, suojakäsineet, ei löysiä vaatteita, ei avonaisia takkeja jne.).

Työpaikan turvallisuuden tarkastuslista

	Kunnossa	Kehitettävää	Kehityksessä
Koneiden käyttö- ja huolto-ohjeet saatavilla	X		
Koneiden kunto		X	
Hätäkytkimet	X		
Turvakytkimet, joilla estetään vahinkokäynnistyksiä	X		
Koneiden käynnistuspainikkeet	X		
Jälkikäynti estetty	X		
Takaiskut estetty			X
Ohjainveitset ja terät		X	
Ohjauspöydät	X		
Koneiden suojuukset	X		
Koneiden vaara-alueiden merkintä			X
Syöttölaitteiden kunto	X		
Puristimien kunto	X		
Sähkölaitteiden kunto	X		
Apuvälineitä riittävästi		X	
Oikeat työskentelytavat			X
Työntekijöiden vaatetuksen sopivuus työhön	X		
Koneiden huolto	X		
Terien vaihto turvallisesti	X		
Purunpoisto	X		
Purunpoiston säännöllinen huolto	X		
Kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet		X	
Melukartoitus	X		
Melua aiheuttavien koneiden eristys muusta tilasta	X		
Yleisvalaisutaso riittävä	X		
Työpistekohtainen lisävalaistus		X	
Kulkureittien valaisutaso	X		
Valaisinhuolto		X	
Työympäristön lämpötila	X		
Ilmanvaihdon riittävyys	X		
Nostotöiden ergonomia		X	
Nostotyötä helpottavat apuvälineet		X	
Nostotekniikan opetus		X	
Työtehtävien riittävä monipuolisuus	X		
Työ- ja aputasoja riittävästi	X		
Työskentelytilat riittävät	X		
Työpaikan järjestys ja siisteys			X
Työvälineet paikoillaan		X	
Ylimääräiset letkut ja kaapelit varastoitu	X		
Pinot, kasat ja hyllyt vakaita	X		
Jätteille riittävästi tilaa jäteastioissa	X		

Kuormalavat määrättyillä paikoilla	X		
Huolehtivatko työntekijät koneiden ja ympäristön siisteydestä		X	
Kulkuväylien leveys riittävä	X		
Poistumistiet vapaana	X		
Sähkökaappien ja alkusammutusvälineiden edustat vapaat	X		
Kulkuväylien kunto sisällä ja ulkona	X		
Kulkuväylien kunnossapito	X		
Työhön perehdyttäminen	X		
Henkilökohtaisia suojaimia riittävästi	X		
Henkilökohtaisten suojaimien käyttö	X		
Työterveyshuolto	X		
Työkykyä ylläpitävä toiminta		X	
Ensiapukoulutusta järjestetty	X		
Ensiapuvälineistö tarkoituksenmukainen	X		
Paloturvallisuusvälineistön tarkoituksenmukaisuus	X		

HÄTÄILMOITUKSEN SOITTAMINEN

HÄTÄKESKUS 112

1. SOITA HÄTÄPUHELUITSE, JOS VOIT.
2. KERRO, MITÄ ON TAPAHTUNUT.
3. KERRO KIINTEISTÖN TARKKA SIJAINTI.
4. KERRO SEURAAVAT TIEDOT:
OSOITE: TAKALUOMANTIE 151
KUNTA: KUORTANE
KYLÄ: RANTALA
KIINTEISTÖN OMISTAJA: JUKKA VÄHÄMÄKI
5. VASTAA KYSYMYKSIIN.
6. TOIMI ANNETTujen OHJEIDEN MUKAAN.
7. LOPETA PUHELU VASTA SAATUASI LUVAN.

Vilero Oy Pelastussuunnitelma

ETELÄ-POHJANMAAN PELASTUSLAITOS

Kuortaneen palolaitos

Ahjontie 5, 63100 Kuortane

Vt. Palomestari Jouni Pummila: 050 554 8597

Päivystäjä: 040 030 7561

Normaali- ja poikkeusolojen onnettomuuksia
sekä uhkatilanteita varten

Suunnitelman hyväksyjä:

Paikka ja Pvm. _____

Virka- asema: _____

Nimi _____

Laatija: Tuomo Hunnako, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu

SISÄLTÖ

YRITYS.....	3
1 YLEISTIEDOT KIINTEISTOSTA.....	4
2 ONNETTOMUUS JA VAHINKORISKIT SEKÄ RISKIENHALLINTA.....	5
3 TURVALLISUUSHENKILÖSTÖ	8
4 RAKENTEELLINEN SUOJELU.....	9
5 TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUS- JA VAARATILANTEISSA.....	12
6 SUUNNITELMAN JAKELU JA PÄIVITTÄMINEN.....	17

YRITYS

Yrityksen nimi: Vilerö Oy

Osoite: Takaluomantie 151, 63250 Rantala

Puh. 020 798 1370

Toimitusjohtaja Jukka Vähämäki: 040 739 2471

Fax: 06 525 9222

Toimiala: Puusepänteollisuus

TYÖAIKA JA HENKILÖSTÖ:

Henkilöstö yhteensä: 6 kpl (kausityöntekijät mukaan luettuna enintään 10 kpl)

Henkilöstö työpaikalla: Arkipäivisin klo 7.00 - 15.30. Poikkeavia työaikoja harvemmin.

1 YLEISTIEDOT KIINTEISTÖSTÄ

TIEDOT TOIMINTAAN LIITTYVISTÄ RAKENNUKSISTA JA NIIDEN KÄTTÖ-TARKOITUSESTA:

Tuotantotilat:

- 1 käytössä oleva rakennus
- koko n. 1400 m²
- koko rakennus yhtenäinen, ei palo-osastointia
- rakennuksessa varastoituna kuivaa puutavaraa
- monenlaisia puuntyöstökoneita
- varastoitavat kemikaalimäärät(maalit ja ohenteet) kohtalaisen pieniä
- tuotantotilojen paloluokka P3

Muita rakennuksia tontilla: 7 kpl, näistä 2 asuinrakennuksia, 2 tyhjää tuotantotilaa, 1 varistorakennus, autotalli ja puruvarasto

KIINTEISTÖN PIIRUSTUKSET:

Kiinteistön suuntaa antava ilmakuva ja pohjapiirustus liitteenä. Piirustuksissa on esitetty mm.

- Rakennusosien nimet ja tilojen käyttö
- Uloskäynnit, alkusammutuskaluston sijainti, osastoivat seinärakenteet.
- Sähköpääkeskuksen ja ensiapukaappien sijainti ym.
- Kulkuväylät(pelastustiet) yrityksen pihapiirissä

1 ONNETTOMUUS JA VAHINKORISKIT SEKÄ RISKIENHALLINTA

Riskienhallinnan tarkoituksena on estää ja minimoida erilaisista onnettomuus- ja vahinkoriskeistä aiheutuvat menetykset ja turvata siten kiinteistön henkilöstö, asiakkaat ja toiminnan jatkuvuus. Turvallisuussuunnitteluun kuuluu mm. onnettomuus- ja vahinkoriskien kartoittaminen, toimenpiteet niiden poistamiseksi tai pienentämiseksi sekä ohjeet toiminnasta, jos jokin riskitekijä toteutuu eli onnettomuus tapahtuu.

Riskikartoitus:

Riskitekijä	Tapahtuman syy ja vaikutukset	Hallintamenetelmät	Kehityssuunnitelma
Sairaskohtaus	Työntekijä tai vierailija saa sairaskohtauksen	Nopea tilannearvio, mitä on tapahtunut, hengittääkö, onko pulssia, ensiapu, hätäilmoitus tarvittaessa	Ensiapuvälineet kunnossa ja henkilöstö ensiapukoulutettu
Tapaturma	Asiakas kaatuu jäiselä pihalla. Seursukse- na vakava kallovamma tai pysyvä työkyvyttömyys	Liukkauden torjunta hiekoittamalla	Liukkauden poistaminen välittömästi.
Työtapaturma	Henkilökunta aiheuttaa omalla toiminnallaan tai kone rikkoutuu.	Ei työskennellä yksin, huolletaan koneet säännöllisesti, huolehditaan ettei turhaan vaaranneta omaa turvallisuutta	Koneet määräysten mukaisia ja toimitaan turvallisten toimintatapojen mukaisesti
Tulipalo	Vialliset sähkölaitteet, tupakointi, tuhopoltto, kulutus tms. ulkopuolinen syy	Sähkökoneiden ja -laitteiden kunnan seuranta,	Tulityökortit voimassa. Alkuseräilykustannukset tarkastettu ja paikoillaan.
Vesivahinko	Viemäritukokset, putkiston rikkoutuminen, liittimien irtaaminen, avonaiset hanat	Nopea puuttuminen viemäritukoksiin. huoltotoimenpiteet.	Vesilaitteiden kunnan seuranta.
Sähkökatkos	Ulkopuolisen sähköjohdon keskeytyminen. Muuntamo tai sähkökeskusvika, sulakkeen palaminen	Tärkeimpien koneiden varustaminen upseilla	Upsien lisääminen kriittisiin kohteisiin. Sähköpääkeskukset varustetaan automaattisilla sulakkeilla.
Ympäristövahinko	Kemikaalien pääseminen ympäristöön varomattoman käsittelyn johdosta	Saastuneen maastuon keräminen ja toimitus ongelmajätepisteeseen	Kemikaalin määrä ja vaarallisuus selvillä. Jätehuolto määräysten mukainen

Luonnonilmiö	Myrskytuuli irrottaa kattorakenteita	Määrausten mukainen kiinnitys	Ennakoiva huolto
Yleinen vaaramerkki	Muu ulkopuolinen onnettomuus, yleinen vaaramerkki, kaasuvaaratilanne, säteilyvaara	yleisen vaaramerkin tunnistaminen ja toiminta sen edellyttämällä tavalla. Samoin kaasu- ja säteilyvaaratilanteissa	Turvallisuusohjeen jakaminen ilmoitustauluille ja päivittäminen
Omaisuusrikos	Kiinteistöön murtaudutaan ja viedään omaisuutta	Kiinteistö varustetaan lukoin ja suoritetaan valvontaa.	Lukot pidetään kunnossa
Häiriökäyttäytyminen	Ristiriitatilanteesta, humalatilasta tai muusta poikkeavasta käyttäytymisestä johdettu tilanne	Häiriötä aiheuttava henkilö pyrittävä poistamaan pyytämällä. Tarvittaessa pyydettyä poliisin apua.	Soitto hälytyskeskukseen ja avun pyyntö tarvittaessa
Pommiuhka	Pommiuhkausoittoon vastaaminen, pommiuhkauskirjeen vastaanottaminen	Pyritään selvittämään teon tapa, motiivi ja uhkauksen todennäköisyys. Ilmoitus poliisille	Ilmoitus heti poliisille numeroon 112. Hälytyskeskuksen ohjeiden noudattaminen

Vaarojen ja riskien arviointi kone/laitekohtaisesti:

Kone/laitte	Vaarat	Riskin aiheuttaja
Pöytä- ja katkaisusirkkelit	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Profiili ja tasohöylät	Käsien puristumisvaara syöttölaitteessa, sälevara, terien rikkoutumisvaara, palovaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen/tukkeutuminen
Hydrauli- ja paineilmapuristimet	Puristumisvaara, puristettavan kappaleen rikkoutumisvaara jolloin voi aiheutua kappaleen sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Ylä- ja alajyrsimet	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneiden kierrosnopeudet terien vaatimuksiin nähden, koneen rikkoutuminen
Pylväsporakoneet	Kietoutumisvaara, sinkoutumisvaara, leikkautumisvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Paineilmanaulaimet	Naulojen kimmokevara, lävistysvaara, melu	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen
Pumppukärret	Kuorman kaatumisvaara, puristumisvaara	Työympäristön sotkuisuus, koneen rikkoutuminen

Koneista ja laitteista johtuvia vaaroja voidaan välttää riittävällä perehdytyksellä työhön ja säännöllisten huoltojen avulla, sekä käyttämällä asianmukaisia vaatteita ja henkilösuojaimia.

2 TURVALLISUUSHENKILÖSTÖ

Vilero Oy:n turvallisuudesta, henkilöstön koulutuksen järjestämisestä ja perehdyttämisestä pelastussuunnitelmaan vastaa Jukka Vähämäki.

HENKILÖSTÖN OSAAMINEN:

Ensiaputaitoiset	Puhelin
Jukka Vähämäki	040 739 2471
Kirsti Vähämäki	040 737 7885
Sammutus- ja pelastustaitoiset	
Jukka Vähämäki	040 739 2471
Reijo Latvala	040 083 7318
Antti Kujanpää	050 066 3277

3 RAKENTEELLINEN SUOJELU

- rakennuksien paloluokka P3
- poistumistiet merkitty pohjapiirustukseen punaisin laatikoin
- sähkökeskuksien paikat merkitty pohjapiirustukseen
- omaa väestönsuojaa ei ole

Pelastuslaitoksen yhteystiedot:

ETELÄ-POHJANMAAN PELASTUSLAITOS

Ahjontie 5, 63100 Kuortane

Puh. 0400 307 561

Vt. Palomestari Jouni Pummila: 050 554 8597

Palolaitoksen toimintavalmius

Pelastuslaitos on noin 6 minuutin lähtövalmiudessa.

Pelastuslaitoksen toimintavalmiusaika on noin 15 minuuttia. Toimintavalmiusajalla tarkoitetaan aikaa, joka kuluu hätäilmoituksen tekemisestä siihen, kun pelastuslaitoksen ensimmäinen yksikkö on kohteessa.

Hätäilmoitus ja hälyttäminen	1 min
Palokunnan lähtövalmiusaika	6 min
Ajoaika	10 min
Selvitykset ja tiedustelu	1 min
Kokonaisvalmiusaika n.	18 min

Kunnallinen väestönsuojelu

Kunnan johtokeskus: Kuortaneen kunnantalo

Kunnan yleiset väestönsuojat: Kuortaneen kunnantalo (lähin) ja Kuortaneen urheiluopisto

Lähin väestöhälytin ja sen kuuluvuus: Kuortaneen palolaitos, kuuluvuus vähäinen tai ei laisinkaan.

Yrityksen toiminta poikkeusoloissa

Poikkeusoloissa osa henkilökunnasta siirtyy valtakunnallisen maanpuolustuksen tai kunnallisen pelastuspalvelun vaatimiin tehtäviin. Tämän seurauksena jäljelle jäänyt henkilökunta joudutaan organisoimaan uudelleen, mikäli toimintaa halutaan jatkaa myös poikkeusoloissa.

4 TOIMINTAOHJEET ONNETTOMUUS- JA VAARATILANTEISSA

TOIMINTAOHJEET TULIPALON SATTUESSA:

PELASTA

Varoita välittömästi vaarassa olevia, pyri pelastamaan heidät ja loukkaantuneet.

SAMMUTA

Sammuta tai yritä rajoittaa paloa siihen soveltuvalla sammutteella / sammutusvälineellä.

Kaasupalo sammutetaan sulkemalla kaasuventtiili.

HALYTA

Tee sisäinen hälytys esim. paloilmotuspainikkeella tai suullisella ilmoituksella.

ILMOITA

Ilmoita onnettomuudesta ja avuntarpeesta yleiseen hätänumeroon 112.

Soita hätäpuhelu seuraavasti:

- pyri soittamaan aina itse, jotta vältytään välikäsiltä
- kerro ensin MITÄ on tapahtunut ja MISSÄ
- vastaa sinulle esitettäviin kysymyksiin
- toimi hätäkeskuspäivystäjän antamien ohjeiden mukaan
- sulje puhelin vasta, kun saat siihen luvan

RAJOITA

Alkusammutuksen lisäksi tulee palon ja savun leviämistä estää sulkemalla ovet, ikkunat ja ilmastointi, mikäli se on mahdollista. Poista mahdollisuuksiesi mukaan vaara-alueelta ja sen lähistöltä mm. kaasupullot, syttyvät nesteet, muut vaaralliset sekä paloa edistävät aineet.

OPASTA

Opasta pelastusviranomaisia toiminnan aikana. Toimi heidän ohjeiden mukaan. Toimi harkiten, rauhallisesti ja ripeästi. Poistu paikalta vasta kun saat siihen luvan.

TOIMINTAOHJEET SAIRASKOHTAUKSEN TAI TAPATURMAN SATTUESSA:

1. Tee nopeasti tilannearvio:
 - selvitä mitä on tapahtunut
 - onko potilas hereillä
 - hengittääkö, toimiiko sydän
2. Käynnistä potilaan ensiapu
3. Pienet vammat voit hoitaa itse paikan päällä
4. Käytä ensiapukaapin välineistöä ja tarvikkeita
5. Pyydä apua ensiaputaisoilta
6. Suuremmissa vammoissa tai vakavissa sairastapauksissa tee hätäilmoitus

Yleinen hätänumero 112

- **Hätäilmoitusta tehdessä kerro:**
 - mitä on tapahtunut (mahdollisimman tarkkaan)
 - osoite (Takaluomantie 151, Rantala, Kuortane)
 - milloin
 - miten opastus tapahtuu
 - kuka olet
- **Älä sulje puhelinta, ennen kuin saat siihen luvan**
- **Järjestä selkeä opastus paikalle**
- **Älä jätä potilasta yksin**
- **Opettele henkeä pelastavat ensiaputoimenpiteet:**
 - tarkista hengittääkö potilas, ellei aloita puhalluselytys kahdella puhalluksella, sulje sieraimet peukalolla ja etusormella, paina huulesi potilaan suulle ja puhalla kaksi rauhallista puhallusta, seuraa rintakehän liikkumista
 - tarkista onko potilaalla merkkejä verenkierrosta, ellei ole aloita paine- luevitys, hae oikea paikka, mittaa kaksi sormen leveyttä rintalastan alaosasta ylöspäin, aseta toisen kämmenen tyvi rintalastalle ja toinen käsi käden selän päälle
 - paina 30 kertaa käsivarret suorina rintalastaa mäntämäisellä liikkeellä painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa, anna rintakehän painua noin 4-5 cm

- jos tarvitset välitöntä apua, soita yleiseen hätänumeroon 112
- jos sisällä tuntuu kaasun hajua, kostuta kangas ja hengitä sen läpi, jolloin kangas suodattaa ilmaa, älä käytä sähkö- tai muita laitteita jotka voivat sytyttää kaasun
- älä lähde omatoimisesti ulos, voit joutua matkalla vaaraan
- jos alue joudutaan tyhjentämään, antavat viranomaiset siitä ohjeet radiolla tai kuulutusautoilla

Jos olet ulkona:

- mene heti sisälle ja neuvo muitakin toimimaan niin
- toimi, kuten edellä on neuvottu

Jos joudut ulkona yllättäen kaasupilveen:

- älä juokse, hengitä nenän kautta ja suojaa hengitysilma esim. nenäliinalla
- pyri pääsemään sisälle nopeasti
- jos et heti pääse sisälle pyri poistumaan sivutuuleen, jonka suunnan voit todeta monella tavalla
- älä mene alaviin maastonkohtiin, vaan pyri korkeammalle paikalle
- jos olet autossa, sulje ilmanvaihto ja pyri pois kaasupilvestä, kuuntele auto-radiota

5 SUUNNITELMAN JAKELU JA PÄIVITTÄMINEN

Suunnitelma on saatettava koko henkilökunnan tietoon. Vastuuhenkilöiden on tunnettava tehtävänsä ja vastuunsa suunnitelmassa mainituissa tilanteissa.

Palotarkastusten yhteydessä paloviranomainen tarkastaa suunnitelman ja siihen liittyvän koulutussuunnitelman toteutumisen.

Suunnitelma tarkistetaan vuosittain ja tapahtuneet muutokset kirjataan kaikkiin kappaleisiin.

Liite 1

Vilero Oy:n ympäristö sateliittikuvassa (google):

Liite 3

	Kunnossa	Ei kunnossa	Ei sovellu
Kone- ja laiteturvallisuus			
Työhygieniä			
Ergonomia			
Järjestys ja siisteys			
Kulhutiet			
Työnopastus			
Henkilökohtainen suojautuminen			
Työterveyshuolto, ensiapu ja pelastusvalmius			
Yhteensä			

$$\text{Indeksi} = \frac{\text{kunnossa}}{\text{kunnossa} + \text{ei kunnossa}} = \dots \times 100\% = \dots \%$$

Liite 4

Kone- ja laiteturvallisuus	Kunnossa	Kehitettävää	Kehityksessä
Koneiden käyttö- ja huolto-ohjeet saatavilla			
Koneiden kunto			
Hätäpysäyttimet			
Turvakytkimet, joilla estetään vahinkokäynnistyksiä			
Koneiden käynnistuspainikkeet			
Jälkikäynti estetty			
Takaiskut estetty			
Ohjainveitset ja terät			
Ohjauspöydät			
Koneiden suojuukset			
Koneiden vaara-alueiden merkintä			
Syöttölaitteiden kunto			
Puristimien kunto			
Sähkölaitteiden kunto			
Apuvälineitä riittävästi			
Oikeat työskentelytavat			
Työntekijöiden vaatetuksen sopivuus työhön			
Koneiden huolto			
Terien vaihto turvallisesti			
Purunpoisto			
Purunpoiston säännöllinen huolto			
Kemikaalien käyttöturvallisuuksiedotteet			
Melukartoitus			
Melua aiheuttavien koneiden eristys muusta tilasta			
Yleisvalaisutaso riittävä			
Työpistekohtainen lisävalaistus			
Kulkureittien valaisutaso			
Valaisinhuolto			
Työympäristön lämpötila			
Ilmanvaihdon riittävyys			
Nostotöiden ergonomia			
Nostotyötä helpottavat apuvälineet			
Nostotekniikan opetus			
Työtehtävien riittävä monipuolisuus			
Työ- ja aputasoja riittävästi			
Työskentelytilat riittävät			
Työpaikan järjestys ja siisteys			

Työvälineet paikoillaan			
Ylimääräiset letkut ja kaapelit varastoitu			
Pinot, kasat ja hyllyt vakaita			
Jätteille riittävästi tilaa jäteastioissa			
Kuormalavat määrättyssä paikassa			
Huolehtiiko työntekijät koneiden ja ympäristön siisteydestä			
Kulkuväylien leveys riittävä			
Poistumistiet vapaana			
Sähkökaappien ja alkusammutusvälineiden edustat vapaat			
Kulkuväylien kunto sisällä ja ulkona			
Kulkuväylien kunnossapito			
Työhön perehdyttäminen			
Henkilökohtaisia suojaimia riittävästi			
Henkilökohtaisten suojaimien käyttö			
Työterveyshuolto			
Työkykyä ylläpitävä toiminta			
Ensiapukoulutusta järjestetty			
Ensiapuvälineistö tarkoituksenmukainen			
Paloturvallisuusvälineistön tarkoituksenmukaisuus			

Liite 5

Koneet/laitteet	Vaara	Riskin aiheuttaja
Pöytä- ja katkaisusirkkelit	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, melu	Työympäristön epäsiisteys, löysät vaatteet, koneen rikkoutuminen
Profiili- ja tasohöylät	Käsien puristumisvaara syöttölaitteessa, sälevara, terien rikkoutumisvaara, palovaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löysät vaatteet, koneen rikkoutuminen
Hydrauli- ja paineilmapuristimet	Puristumisvaara, puristettavan kappaleen rikkoutumisvaara jolloin voi aiheutua kappaleen sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löysät vaatteet, koneen rikkoutuminen
Ylä- ja alajyrsimet	Leikkautumisvaara, sirpale ja sälevara, takertuminen kappaleeseen, sinkoutumisvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löysät vaatteet, koneiden kierrosnopeudet terien vaatimuksiin nähden, koneen rikkoutuminen
Pylväs porakoneet	Kietoutumisvaara, sinkoutumisvaara, leikkautumisvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, löysät vaatteet, koneen rikkoutuminen
Paineilmanalaimet	Naulojen kimmokevara, lävistysvaara, melu	Työympäristön epäsiisteys, laitteen rikkoutuminen
Pumppukärryt	Kuorman kaatumisvaara, puristumisvaara	Työympäristön epäsiisteys, laitteen rikkoutuminen